

The background of the cover is a collage of four photographs from the library. Top left: A children's reading area with wooden bookshelves, a small table with chairs, and a large tree mural on the wall. Top right: A room with a large TV mounted on the wall, a blue beanbag chair, and a small wooden cabinet. Middle right: A computer workstation with two monitors and a chair, situated in front of a large window with a view of trees. Bottom right: A close-up of a wall with large, colorful letters 'A', 'B', and 'C' and a small bookshelf below them.

GADA PĀRSKATS 2025

JĒKABPILS NOVADA
VALDEMĀRA ANCĪŠA
AKNĪSTES BIBLIOTĒKA

Saturs

Pārskata perioda kopsavilkums	3
1. Vispārīgs bibliotēkas raksturojums	4
2. Finansiālais nodrošinājums	9
3. Materiālā un tehniskā stāvokļa vērtējums	10
4. Personāls	12
5. Pakalpojumu piedāvājums un pieejamība	14
6. Krājums	26
7. Darbs ar bērniem un jauniešiem	31
8. Novadpētniecība (vietējā kultūras mantojuma saglabāšana un attīstība)	42
9. Projekti.....	52
10. Publicitāte	53
11. Sadarbības tīkla raksturojums	54
PIELIKUMS	56

Pārskata perioda kopsavilkums

Valdemāra Anciša Aknīstes bibliotēka ir Jēkabpils novada Galvenās bibliotēkas struktūrvienība, kas apkalpo Aknīstes pilsētas un pagasta iedzīvotājus. Pārskata periodā bibliotēkā reģistrēti 456 aktīvie lietotāji, no kuriem nozīmīgu daļu veido bērni un jaunieši (242 lietotāji) un seniori, tostarp Aknīstes VSAC iemītnieki. Bibliotēka darbojas kā kultūras, informācijas un komunikācijas centrs, nodrošinot mūsdienīgus pakalpojumus un veicinot kopienas izaugsmi.

Viens no būtiskākajiem atskaides punkta notikumiem bija veiksmīga **bibliotēkas akreditācija** 2025. gada maijā, kuras rezultātā iestādei piešķirts vietējas nozīmes bibliotēkas statuss.

Īpašs gandarījums ir par visu izvirzīto prioritāšu realizēšanu, īpaši fiziskās vides uzlabošanā. Ar Jēkabpils novada pašvaldības un Aknīstes pilsētas pārvaldes atbalstu veikts **remonts Bērnu un jauniešu literatūras nodaļā**, kā arī izveidota atsevišķa **telpa pusaudžiem un jauniešiem**, kas aprīkota ar atpūtas zonu un spēļu konsoli, tādējādi atrisinot vietas trūkuma problēmu.

Bibliotēka aktīvi seko līdzi **mūsdienu tehnoloģiju** tendencēm, ikdienas darbā integrējot mākslīgo intelektu (MI) personalizētu lasīšanas ieteikumu sagatavošanai un pasākumu plānošanai. Dalība starptautiskajā ERASMUS+ projektā "LIBRA.I." ļāvusi apgūt MI izmantošanu medijpratības veicināšanai, īpašu uzmanību pievēršot senioru auditorijas izglītošanai.

Kā veiksmīgākās **lasītveicināšanas aktivitātes** minamas: rīta lasīšanas stundas sadarbībā ar PII "Bitīte", kas veicina lasīprieku jau no mazotnes; dalība valsts līmeņa programmās "Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija" un "Grāmatu iepirkums publiskajām bibliotēkām", kuru ietvaros bibliotēkas krājums papildināts ar 48 vērtīgām grāmatām; nacionālās Skaļās lasīšanas sacensības, iesaistot Aknīstes vidusskolas 5. klases skolēnus.

Novadpētniecības jomā, turpinot jau iesāktu pamatdarbu, 2025.gadā tika turpināti izpildīt 2024.gadā ieviestie jauninājumi: vietējo mākslinieku izstādīto darbu bibliotēkas izstāžu telpā pārfotografēšana un iegūtās informācijas apkopošana. Iegūtais materiāls glabājas zinātniskā arhīva mapēs. Tika pārorganizēts manuālais katalogs. Turpmāk vairs netiek drukātas priekšmetu apraksta kartītes, bet ir iekārtots Kolekciju un Topogrāfijas žurnāls, kurā uz A4 abpusēji apdrukātām lapām tiek drukāta identiska informācija kāda bija priekšmetu apraksta kartītēs.

Bibliotēka turpina strādāt saskaņā ar apstiprināto **attīstības stratēģiju 2024.–2027. gadam**, liekot uzsvāru uz ilgtspējību, kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanu un pakalpojumu pielāgošanu sabiedrības mainīgajām vajadzībām.

1. Vispārīgs bibliotēkas raksturojums

Īss situācijas apraksts

Jēkabpils novada Valdemāra Ancīša Aknīstes bibliotēka ir viena no Jēkabpils novada pašvaldības Jēkabpils novada Galvenās bibliotēkas struktūrvienībām, kas atrodas Aknīstes pilsētas centrā, PII “Bitīte” ēkā. Bibliotēka ir atvērta lietotājiem darbadienās no plkst.9.00 – 18.00, vasarā darba laiks saīsināts par vienu stundu – plkst.9.00 – 17.00.

Pārskata periodā Bibliotēka ir apkalpojusi Aknīstes pilsētas un pagasta iedzīvotājus, kā arī citu novadu iedzīvotājus. Bibliotēkas apkalpojamajā teritorijā – Aknīstes pilsētā un pagastā – pārskata periodā reģistrēti 1264 iedzīvotāji (saskaņā ar Centrālās Statistikas pārvaldes datiem, kas pieejami https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START_POP_IR_IRE/IRE071/table/tableViewLayout1/), no tiem 207 bērni (saskaņā ar Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes datiem uz 01.07.2025., kas pieejami <https://www.pmlp.gov.lv/lv/media/12615/download?attachment>).

Bibliotēkas pieaugušo lietotāju mērķauditoriju veido galvenokārt seniori, tai skaitā Aknīstes VSAC iemītnieki. Pārskata periodā ir 456 aktīvie lietotāji, no tiem 242 bērni (līdz 18 gadu vecumam). Aknīstes vidusskola un PII “Bitīte” ir pilsētas izglītības iestādes, kuru pedagogi un izglītojamie ir arī ļoti nozīmīga bibliotēkas mērķauditorija. Pārskata periodā reģistrēti 37 jauni lasītāji, 20 no tiem ir bērni.

Darba prioritātes un sasniegumi

2024.gada nogalē tika izvirzītas šādas prioritātes 2025.gadam:

- 1.Mērķtiecīgi gatavoties bibliotēkas akreditācijai.
- 2.Apkopot un atsevišķā plauktā izvietot Aknīstes un tuvākās apkārtnes (bijušā Aknīstes novada robežās) autoru – rakstnieku, dzejnieku, publicistu – darbus ar mērķi tos popularizēt un darīt pieejamus lasītājiem.
- 3.Apmeklēt profesionālās pilnveides pasākumus un citas iedvesmojošas aktivitātes, lai gūtu ierosmi jauniešu auditorijas piesaistīšanai.
- 4.Pilnveidot un labiekārtot iestādes fizisko vidi, liekot uzsvāru uz telpām, kurās uzturas bērni un pusaudži. Rast iespēju iekārtot atsevišķu telpu jauniešiem.

Ar gandarījumu jāatzīst, ka visas izvirzītās prioritātes tika veiksmīgi realizētas.

- 1.Maijā notika Jēkabpils novada bibliotēku akreditācija, un Aknīstes bibliotēkai tika atkārtoti piešķirts publiskas bibliotēkas statuss, un saņemti labi vērtējumi vairumā kritēriju.
- 2.Tika apkopotas ar bijušo Aknīstes novadu – Aknīsti, Asari un Gārseni – saistītu autoru darbi un dažādu autoru darbi, kuros ir pieminētas šīs apdzīvotās vietas. Šim plauktam tika dots nosaukums “Mūsējie”, un tas tiek periodiski papildināts ar no jauna klāt nākušiem izdevumiem. Nozīmīgākajiem darbiem, piemēram, Valdemāra Ancīša grāmatām, pirmajā lapā ievietots Līgas Jaujnieces sagatavots īss sveiciens lasītājam autora vārdā.
- 3.Tika apmeklēti vairāki vērtīgi profesionālās pilnveides pasākumi, kas deva ierosmi jaunu ideju realizēšanai.
- 4.Saistībā ar fiziskās vides uzlabošanu, tika paveikts vairāk nekā sākotnēji iecerēts. Pateicoties Jēkabpils novada pašvaldības finansiālam atbalstam un Aknīstes pilsētas pārvaldes vadītāja Jāņa Strika iniciatīvai un aktīvai iesaistei, tika veikts remonts Bērnu un jauniešu literatūras nodaļā. Tika nomainīts grīdas segums, sienas izklātas ar ģipškartonu un nokrāsotas, ielikti iekaramie griesti un jauni gaismas ķermeņi, iegādātas jaunas žalūzijas, ierīkota platā darba virsma palodzes vietā, iegādāts jauns izstāžu plaukts, divi plaukti bērnu grāmatām, trīs pārvietojami grīdas plaukti galda spēlēm. Pēc remonta telpa tika iekārtota, plauktus izvietojot gar sienu un atbrīvojot telpas vidu aktivitātēm, veidojot “stūrīšus” dažādiem vecumposmiem un interesēm. Sienu gaišais krāsojums

tika papildināts ar krāsainām uzlīmēm, tika iegādāts baldahīns, nelieli plaukti un paklājs jaunāko bērnu atpūtas un lasīšanas stūrītim. Tika veikts remonts arī bijušajā vadītājas kabinetā, pārveidojot to par telpu pusaudžiem un jauniešiem. Tajā ir izvietoti plaukti jauniešu literatūrai, televizors, spēļu konsole, neliels dīvāns un paklājs. Šobrīd ir atrisināts jautājums par vietas trūkumu bibliotēkā, jo jaunais iekārtojums dod bērniem iespēju izmantot visu pieejamo telpu.

Jauni pakalpojumi, esošo pakalpojumu pilnveide

Kādā no grāmatām lasītais teiciens “Turpināt ir tikpat svarīgi kā sākt no jauna” ļoti labi raksturo gan cilvēka dzīvi, gan bibliotēku darbu. Pārskata periodā netika ieviesti jauni pakalpojumi, bet tika turpināti un iespēju robežās uzlaboti esošie. 2024.gada nogalē veikta bibliotēkas lietotāju aptauja ar mērķi iegūt bibliotēkas lietotāju vērtējumu par esošo situāciju un ieteikumus bibliotēkas darbības uzlabošanai nākotnē. 2025.gada sākumā respondentu atbildes tika apkopotas un analizētas, un rezultāti ir atspoguļoti arī šajā pārskatā attiecīgajās sadaļās.

Sadarbībā ar Kultūras darba organizatori Aknīstē, tika rīkoti kino seansi gan bērniem, gan pieaugušajiem. 2025.gadā tika demonstrētas divas animācijas filmas: “Straume” un “200% Vilks”, kā arī “Tīklā. TTT. Leģendas dzimšana”. Šis ir apmeklētāju atzinīgi novērtēts pakalpojums, kas dod iespēju redzēt jaunākās filmas uz lielā ekrāna arī tiem, kuriem nav iespējas apmeklēt kinoteātri.

Nozīmīgi/jauni projekti

Pārskata periodā Aknīstes bibliotēka sadarbojās ar biedrību “Sēlijas laivas”, īstenojot ieceri atzīmēt Aknīstei nozīmīgas personības – skolotāja, tūrisma un fotografēšanas entuziasta Jāņa Ķipāna 80.to jubileju. Projekts tika īstenots vairākos pasākumos gan jauniešu, gan pieaugušo auditorijai, un to finansiāli atbalstīja Zemkopības ministrija un Lauku atbalsta dienests biedrības “Vidusdaugavas NVO centrs” konkursa R4 “Aktīvās kopienas” projekta “Aknīstieši. Iepriecinoša neapstādināmība” ietvaros. Kā daļa no šī projekta tika veidoti raidieraksti – intervijas ar J. Ķipānam tuviem cilvēkiem – kuri tika publicēti Aknīstes bibliotēkas Facebook profilā un guva plašu rezonansi sabiedrībā.

LG500 Kulminācijas gads – pirmajai grāmatai latviešu valodā 500

Bibliotēkā netika rīkotas atsevišķas aktivitātes, atzīmējot Latviešu Grāmatai 500, tomēr aktīvi sekojām līdzi tiešsaistes pārraidēm un kopīgajiem pasākumiem, tai skaitā vienotajam kulminācijas notikumam “Cauri tumsai ar grāmatu”. Izmantojām un popularizējām LNB sagatavotos materiālus – informāciju no gramatai500.lv, tematiskos materiālus par grāmatniecības vēsturi. 17.05.2025. bibliogrāfe Līga Jaujeniece sniedz izglītojošu stāstījumu “Grāmatniecības vēsture un senās reliģiskās grāmatas Aknīstē” Aknīstes luterāņu baznīcā Baznīcu nakts ietvaros.

Mākslīgā intelekta (MI) izmantošana bibliotēku darbā

Ikdienas darbā mākslīgais intelekts ir labs palīgs, ja tiek izmantots, kritiski izvērtējot sniegto informāciju un pielāgojot to savām vajadzībām. Daži piemēri, kā MI tiek izmantots ikdienas darbā: MI palīdz veidot personalizētus lasīšanas ieteikumus pēc žanra, lasītāja vecuma grupas, piemēram, kāds lasītājs izlasīja visus Dena Brauna romānus un vēlējās lasīt citas līdzīgas grāmatas. Izveidojot vaicājumu MI, tika saņemts saraksts ar visiem autoriem, kuri rakstījuši šajā žanrā un lasītājam tika sagādātas grāmatas. MI palīdzība tiek izmantota, lai gūtu idejas nodarbībām, viktorīnām, spēlēm, ģenerētu attēlus.

2025.gada maijā bibliotēkas vadītāja apmeklēja ERASMUS+ projekta “LIBRA.I.: Integrating Artificial Intelligence in Library-Based Media Literacy Training” (*Mākslīgā intelekta apguve medijpratības veicināšanai bibliotēkās*) profesionālās pilnveides kursus, kurus kopā ar partneriem no Beļģijas un Polijas rīkoja Latvijas Nacionālā bibliotēka. Divu dienu kursu laikā bija iespēja prasmīgu lektoru vadībā iepazīties ar MI teorētiskajiem aspektiem, uzklaut pieredzes stāstus, analizēt citu valstu pieredzi ar MI un iepazīties ar ES vadlīnijām par MI izmantošanu. Latvijas dalībnieku mērķa grupa bija seniori, tāpēc katra dalībnieka uzdevums bija izveidot nodarbību plānu savas bibliotēkas apmeklētājiem –

senioriem, lai iepazīstinātu viņus ar MI iespējām. Nodarbību plāni tika apkopoti un izdoti projekta galvenajā gala rezultātā – rokasgrāmatā.

1.att.LIBRA.I. lektori un dalībnieki. Foto: LNB

Bibliotēku iesaiste sava reģiona ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā

V. Ancīša Aknīstes bibliotēka ir viena no Jēkabpils novada Galvenās bibliotēkas struktūrvienībām, tāpēc darbojas saskaņā ar izstrādāto un pašvaldībā apstiprināto stratēģiju 2024. – 2027.gadam (skatīt <https://www.jgb.lv/lv/par-mums/dokumenti/bibliotekas-attistibas-strategija/>).

Saskaņā ar Jēkabpils novada Galvenās bibliotēkas attīstības stratēģiju, Jēkabpils novada bibliotēkas ir dinamiski kultūras, informācijas, zināšanu un komunikāciju centri, kas nodrošina mūsdienīgus pakalpojumus, ikvienam sniedz iespēju iegūt informāciju, zināšanas, iedvesmu personīgai un novada kopīgai izaugsmei, saliedē un uzlabo kopienas dzīves kvalitāti. Pārskata periodā Aknīstes bibliotēka ir darbojusies saskaņā ar šo vīziju, savu iespēju robežās veidojot aktivitāšu, pasākumu, izstāžu piedāvājumu atbilstoši definētajiem virzieniem un uzdevumiem.

Bibliotēka darbojas saskaņā ar ilgtspējīgas attīstības mērķiem, piedāvājot iedzīvotājiem vienlīdzīgas iespējas informācijas piekļuvei, brīvu pieeju datoriem un internetam, konsultācijas un uzziņas, iespēju piedalīties pasākumos. Bibliotēkas Novadpētniecības nodaļa nodarbojas ar vietējā kultūrvēsturiskā mantojuma apzināšanu, apkopšanu, saglabāšanu un popularizēšanu, iesaistot vietējos iedzīvotājus un citus interesentus.

Lasītveicināšanas aktivitātes

Kā veiksmīgāko lasīšanas veicināšanas aktivitāti var minēt rīta lasīšanas stundas, kuras ir kļuvušas par stabilu un iemīļotu tradīciju, kas turpinās jau vairāku gadu garumā. PII “Bitīte” vecāko grupu bērni kopā ar skolotāju katru nedēļu apmeklē bibliotēku, kur lasām grāmatas, pārrunājam izlasīto, bērni atbild uz jautājumiem, piedalās radošās un tematiskās aktivitātēs. Pagājušajā gadā tika novadītas 29 lasīšanas stundas. Lasīšanai tiek izvēlētas gan Bērnu žūrijas grāmatas, gan tematiskajam plānojumam un svinamajām dienām atbilstoša literatūra.

Jau otro gadu organizējam Nacionālajā Skaļās lasīšanas sacensības. Martā 5.klases skolēni apmeklēja bibliotēku, uzzināja par konkursa norisi un veica pirmo sagatavošanās soli – bibliotēkas grāmatu krājumā sameklēja sev piemērotas un saistošas grāmatas, kuras lasīs un izvēlēsies fragmentu skaļai lasīšanai publikas (savu klasesbiedru un žūrijas) priekšā. Nākamā tikšanās notika aprīlī, un no klases tika izvēlēts viens izteiksmīgākais lasītājs, kurš pārstāvēja savu klasi starpreģionālajā finālā Jēkabpilī.

“Restarts lasīšanai”

LNB iniciatīva “Restarts lasīšanai” ir ievērojams atbalsts bibliotēkām, jo tas sniedz iespēju iegūt augstvērtīgas grāmatas un sniedz lasītājiem motivāciju piedalīties valsts līmeņa lasīšanas veicināšanas programmās. Pārskata periodā Bērnu žūrijā piedalījās 56 dalībnieki, visaktīvākais posms 5+. No pašvaldības līdzekļiem tika izlietoti EUR 54.16, iegādājoties piecus Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijas

grāmatu eksemplārus. Savukārt grāmatu iepirkums publiskajām bibliotēkām deva iespēju iegūt savā īpašumā 19 augstvērtīgas grāmatas (par summu 230,76), tai skaitā 10 bērnu un pusaudžu grāmatas, 4 nozaru un 5 daiļliteratūras darbus, kurus esošā finansējuma ietvaros noteikti nebūtu iegādājušies.

Pielāgotās literatūras pakalpojumi

Bibliotēkā pieejamas divas grāmatas palielinātajā drukā un trīs grāmatas vieglajā valodā. Pārskata periodā nav bijis pieprasījums no lietotājiem pēc pielāgotās literatūras.

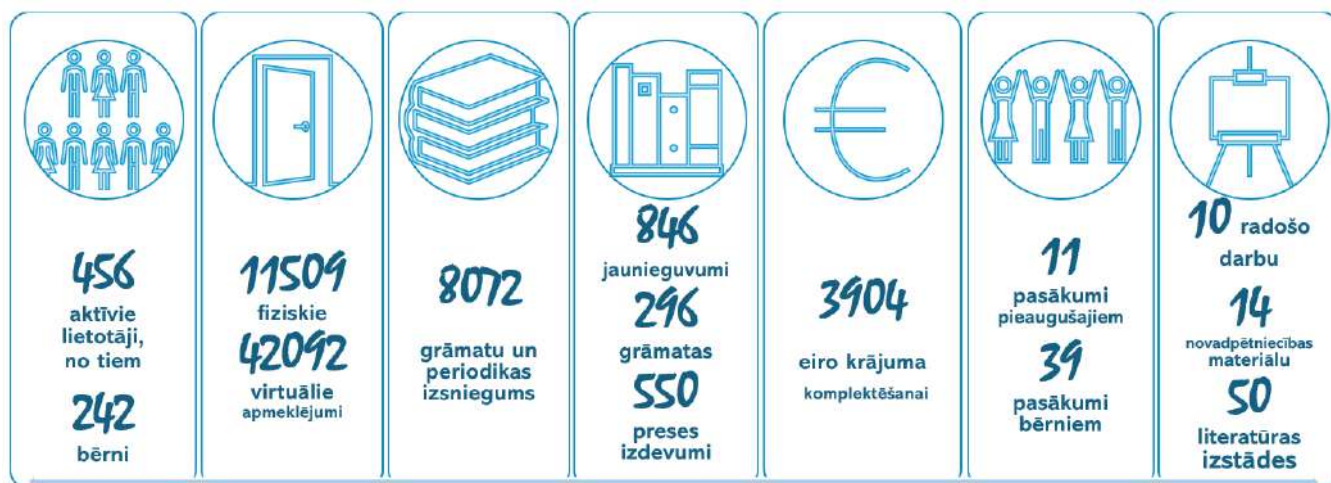
Bibliotēku akreditācija

Jau kopš 2024.gada notika mērķtiecīga gatavošanās bibliotēku akreditācijai. Tika kritiski pārskatīts krājums abonementā un bērnu nodaļā, sagatavoti jauni uzraksti plauktiem un daļējiem, izvērtēts bibliotēkas darbs pēdējo 5 gadu laikā un sagatavotas akreditācijas ziņas. Bibliotēku apmeklēja Galvenās bibliotēkas direktore un metodiķe, lai dalītos vērtīgos ieteikumos par jomām, kuras vajadzētu uzlabot. 2025.gada 27.maijā akreditācijas komisija apmeklēja Aknīstes bibliotēku. Akreditācijas komisija atzinīgi novērtēja bibliotēkas darbu, un tika saņemts atzinums, ka Valdemāra Ancīša Aknīstes bibliotēka atbilst akreditācijas nosacījumiem, un akreditācijas rezultātā bibliotēkai jāpiešķir vietējas nozīmes bibliotēkas statuss.

Tika izvirzīti ieteikumi, kas lielā mērā saistīti ar finansēm, tāpēc tiks īstenoti finansiālo iespēju robežās. Ieteikumi:

1. Turpināt izvērtēt krājuma nodrošinājumu visām lietotāju grupām.
2. Rast iespēju palielināt finansējumu krājuma komplektēšanai.
3. Rast iespēju atjaunot grāmatu plauktus
4. Turpināt grīdas seguma nomaiņu abonementā.
5. Rast iespēju nodrošināt telpu ventilāciju.
6. Pabeigt telpu energoefektivitātes uzlabojumus.

Galveno statistikas datu apkopojums

2.att. Galvenie bibliotēkas rādītāji 2025.gadā

Citas ar bibliotēkas darbu saistītās problēmas, to risinājumi

Bibliotēka ir iestāde, kas ir pakļauta dažādiem procesiem, kas notiek valstī un tai ir jābūt nemainīgi spējīgai pielāgoties un attīstīties.

Likuma grozījumi un kultūrpolicies izmaiņas paplašina bibliotēku funkcijas, pieprasot lielāku lomu mūžizglītībā, digitālo prasmju attīstībā un sabiedrības līdzdalības veicināšanā.

Nacionālās stratēģijas un attīstības virzieni uzsvēr ilgtspējīgu krājuma pārvaldību, modernu pakalpojumu attīstību un bibliotēku kā kopienu centru stiprināšanu.

Sabiedrības informatīvie un sociālie procesi, tostarp pieprasījums pēc kvalitatīvas informācijas, medijpratības un uzticamiem resursiem, pastiprina bibliotēku nozīmi demokrātijas, izglītības un kopienu atbalsta procesos.

Iedzīvotāju novecošanās un reģionu iedzīvotāju skaita samazināšanās palielina nepieciešamību pēc bibliotēku pakalpojumiem senioriem, tostarp digitālo prasmju apguves un sociālās atbalsta funkcijas.

Jauniešu skaita samazināšanās reģionos ietekmē bibliotēku pasākumu plānošanu, liekot vairāk fokusēties uz starppaudžu aktivitātēm, mūžizglītību un vietējās kopienas saliedēšanu.

Prioritātes 2026.gadam

1. Piedalīties valstī rīkotajās lasīšanas veicināšanas programmās un veidot lokālus lasītprasmi veicinošus pasākumus bērniem, jauniešiem, pieaugušajiem.
2. Organizēt izglītojošas lekcijas, apmācības, radošas darbnīcas, tikšanās ar sabiedrībā zināmiem cilvēkiem pieaugušajiem.
3. Izveidot Lasītāju klubu pieaugušajiem.
4. Novadpētniecībā – Jēkabpils zonālā arhīva un Latvijas Valsts arhīva mērķtiecīga apmeklēšana
5. Paplašināt publicitāti, vismaz divas reizes gadā uzrakstot apkopojumu par notikušo pusgada publicēšanai novada laikrakstos “Brīvā Daugava” un “ Jēkabpils Novada Vēstis”.
6. Veikt remontu abonementa telpā.

2. Finansiālais nodrošinājums

Šajā sadaļā aprakstītās aktivitātes atbilst ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķiem

Finansiālo nodrošinājumu bibliotēkas vajadzībām sastāda pašvaldības līdzekļi un ieņēmumi par maksas pakalpojumiem. Finansējums ir pietiekošs, lai veiktu pamatfunkcijas, tomēr nav vērsts uz attīstību. Pieaugot grāmatu un preses izdevumu cenām, iedzīvotājiem sagādā grūtības iegādāties grāmatas un abonēt preses izdevumus, tāpēc pieaug pieprasījums bibliotēkām. Attiecībā pret kopējiem bibliotēkas izdevumiem, finansējums grāmatu un periodikas iegādei ir mazs. Šajā ziņā nozīmīgs atbalsts ir projektu ietvaros nodrošinātās grāmatas – publiskais grāmatu iepirkums bibliotēkām, Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija, kā arī dāvinājumi no lasītājiem un sadarbības partneriem. Tas ļauj saņemt kvalitatīvu literatūru, kas atbilst lasītāju pieprasījumam.

Tabula 1 Bibliotēkas izdevumi

	2023	2024	2025
Izdevumi kopā (EUR)	69343	60808	64672
Darbinieku atalgojums (bruto)	39095	35286	37243
Preces un pakalpojumi	10778	10228	9557
Pārējie kārtējie izdevumi	1882	2781	2744
Krājuma komplektēšana	3401	3432	3904

Analizējot bibliotēkas izdevumu struktūru 2023. - 2025. gadā, secināms, ka 2025. gadā kopējie izdevumi sasniedza 64 672 EUR, kas ir pieaugums salīdzinājumā ar 2024. gadu. Lielāko izdevumu daļu arī 2025. gadā veidoja darbinieku atalgojums (37 243 EUR), kas ir pieaudzis, salīdzinājumā ar 2024. gadu. Pieaugums skaidrojams ar atalgojuma korekcijām un nepieciešamību nodrošināt bibliotēkas pamatfunkciju nepārtrauktu izpildi. Izdevumi par precēm un pakalpojumiem 2025. gadā samazinājās līdz 9 557 EUR. Pārējie kārtējie izdevumi 2025. gadā veidoja 2 744 EUR, saglabājoties līdzīgā līmenī kā 2024. gadā. Pozitīvi vērtējams finansējuma pieaugums krājuma komplektēšanai, kas 2025. gadā sasniedza 3 904 EUR. Tomēr, attiecībā pret kopējiem bibliotēkas izdevumiem, finansējums krājuma komplektēšanai joprojām ir mazs un liek rūpīgi izvērtēt, ko iegādāties un no daudz kā atteikties.

Tabula 2 Maksas pakalpojumi

	2023	2024	2025
Maksas pakalpojumi (EUR)	307	124	173

Bibliotēka piedāvā maksas pakalpojumus: kopēšanu, drukāšanu, skenēšanu, laminēšanu, kā arī ekskursijas pa Aknīsti ar gidu. Maksas pakalpojumi bibliotēkā nav plaši pieprasīti. Bibliotēkas apmeklētāji, kuri izmanto drukāšanas, kopēšanas vai skenēšanas pakalpojumu bibliotēkā, ietilpst iedzīvotāju grupā, uz kuriem attiecas atlaides, attiecīgi pensionāri, skolēni, cilvēki ar īpašām vajadzībām. Kopš 2022.gada lielāko daļu ieņēmumu par maksas pakalpojumiem sastādīja gida pakalpojumi, kas ir bijuši pieprasīti un aktuāli, īpaši vasaras sezonā. Kopš 2024.gada bibliogrāfe, kura sniedz gida pakalpojumus, veic VPVKAC darbinieces aizvietošanu, tāpēc nav iespējas vadīt ekskursijas jūlijā, un tas atsaucas arī uz bibliotēkas ieņēmumiem.

Pasākumu rīkošanai no pašvaldības budžeta piešķirti 1200 eiro, no tiem 600 – autoratlīdzībai un maksai par pakalpojumu, 600 – precēm pasākumu organizēšanai. 2025.gadā šis finansējums tika izlietots, lai dažādotu pasākumu piedāvājumu bērniem – tikšanās ar zelta retrīveru un viņa saimnieci, Raganiņa ar

rotaļām un spēlēm Helovīna dienas pasākumā, kā arī radošās darbnīcas pieaugušajiem. Nākamajā gadā nepieciešams koncentrēties uz lasīšanas veicināšanas pasākumiem, tai skaitā pieejamā finansējuma robežās rīkojot tikšanās ar grāmatu autoriem, dzejniekiem.

3. Materiālā un tehniskā stāvokļa vērtējums

Telpu paplašināšana, ēku rekonstrukcijas projekti un remontdarbi

2025.gadā viens no nozīmīgākajiem notikumiem bija remonts bibliotēkas Bērnu un jauniešu literatūras nodaļā, kura šajā vasarā piedzīvojusi skaistas vizuālas pārmaiņas - tika nomainīta grīda, griesti, gaismas ķermeņi, atjaunotas sienas, papildināts inventārs. Iekārtojot telpu, ir izveidoti "stūrīši" dažādiem vecumiem un interesēm. Šīs pārmaiņas bija iespējamās ar Jēkabpils novada pašvaldības un Aknīstes pilsētas pārvaldes atbalstu, jo ar bibliotēkai pieejamajiem finanšu līdzekļiem tas nebūtu paveicams. Gatavojoties remontam, tika veikti ievērojami pārkārtošanās darbi, pārvietojot grāmatu plauktus un grāmatas, mēbeles, aprīkojumu uz citām telpām. Remonts tika uzsākts 12.jūnijā, un 6.augustā sākām labiekārtošanas darbus izremontētajās telpās. Remonts ietekmēja pasākumu un izstāžu norisi vasaras periodā, jo iespējas uzņemt apmeklētājus un rīkot pasākumus bija ierobežotas. Joprojām tika apkalpoti lasītāji, un notika vasaras lasīšanas veicināšanas konkurss Grāmatu BINGO bērniem, bet pasākumi netika rīkoti, un arī izstāde "Aknīstes apbūves vēsture", kura bija pieejama visu vasaru, nebija plaši apmeklēta.

3.att.Nomainīts grīdas segums, griesti, gaismas ķermeņi, nokrāsotas sienas. Foto: I. Elksne

4.att.Atpūtas stūrītis lasīšanai un spēlēm. Foto: I. Elksne

5.att.Pusaudžu un jauniešu telpa bijušajā vadītājas kabinetā. Foto: I. Elksne

6.att.Atpūtas un lasīšanas stūrītis pašiem mazākajiem lasītājiem. Foto: I. Elksne

7.att. Platā palodze kā darba virsma darbam ar datoru, zīmēšanai u.c. aktivitātēm. Foto: I. Elksne

8.att. Grāmatu plaukti izvietoti gar sienu un aizņem mazāk vietas. Foto: I. Elksne

Iekārtas, aprīkojums

Bibliotēkas nodrošinājums ar informācijas tehnoloģijām ir apmierinošs, jo ir pieejamas tehnoloģijas dažādu funkciju veikšanai. Lielākā daļa no pieejamajām ierīcēm ir novecojusi, ja skatās no mūsdienu tehnoloģiju straujās attīstības skatupunkta. Bibliotēkā kopumā ir 9 datori – 4 darbiniekiem un 5 – lietotājiem (2 no tiem Bērnu literatūras nodaļā). Kā redzams, datori lietotājiem ir 3 – 6 gadus veci. Tie ir pietiekoši labā stāvoklī un aprīkoti ar nepieciešamo programmatūru, lai veiktu ikdienas darbības – izmantotu internetu, lietotu Microsoft Office programmas, spēlētu tiešsaistes spēles, tomēr reizēm nedarbojas pietiekoši ātri. Bērni un pusaudži ir tie, kuri datorus izmanto visbiežāk.

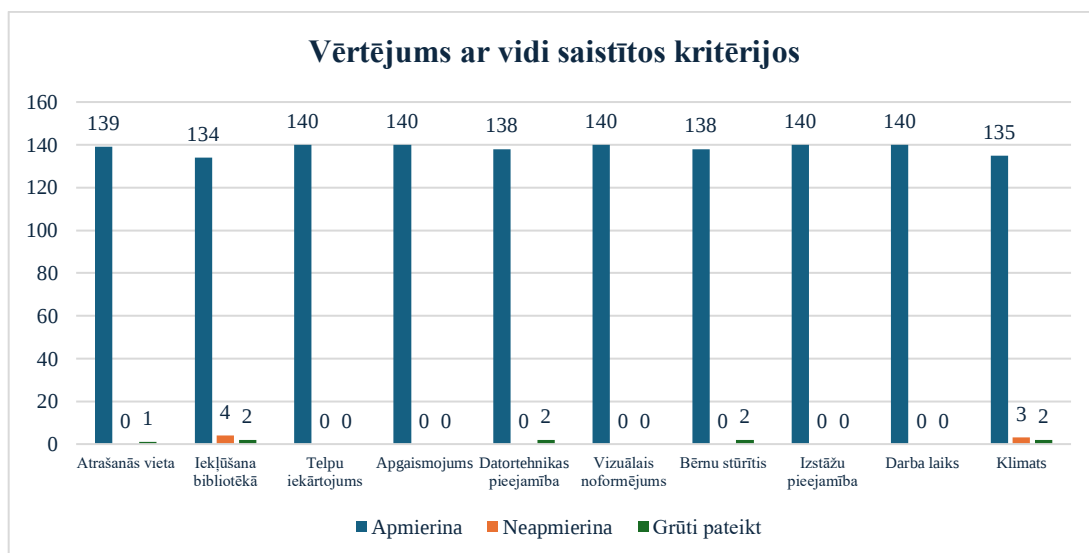
Bibliotēkā ir 4 multifunkcionālas iekārtas, ar kuru palīdzību var veikt melnbaltas un krāsainas izdrukas, kopēšanu un skenēšanu. Krāsainā izdrukā visbiežāk tiek izmantota, lai veidotu pasākumu afišas, informatīvus materiālus bibliotēkas apmeklētājiem, sagatavotu materiālus bibliotēkrajām stundām un tematiskajām nodarbībām. PlayStation spēļu konsole tiek izmantota ļoti aktīvi, un tā labi darbojas, nepieciešams tikai papildināt krājumu ar jaunām spēlēm.

Tabula 3 IKT nodrošinājums bibliotēkā

	Ražošanas gads
Datori darbiniekiem	2018; 2022
Datori lietotājiem	2013; 2014; 2017; 2018; 2019
Portatīvie datori	2018; 2022
Multifunkcionālās iekārtas	2015; 2018; 2021
Spēļu konsoles	2021
Videoprojektors	2019
Laminatori	2018; 2024
Fotoaparāti	2009; 2017

Problēmas un to risinājumi materiālā un tehniskā stāvokļa jomā

Veicot aptauju, bibliotēkas pakalpojumu lietotājiem tika lūgts paust viedokli par bibliotēkas vidi. Kā redzams diagrammā, lielākā daļa aptaujas anketas respondentu ir atzīmējuši visus piedāvātos ar vidi saistītos kritērijus kā apmierinošus. Atsevišķos gadījumos, piemēram, atrašanās vieta un iekļūšana bibliotēkā, ir atzīmēts variants «neapmierina», un tas, visticamāk, ir saistīts ar bibliotēkas izvietojumu 2.stāvā, kas vecāka gadagājuma cilvēkiem ir apgrūtināši. Trīs respondenti atzīmējuši «neapmierina» pie klimata, un tas, visticamāk ir saistīts ar to, ka vasaras periodā bibliotēkā ir ļoti karsti, būtu nepieciešams uzstādīt gaisa kondicionieri.

9.att. Apmeklētāju vērtējums ar vidi saistītos kritērijos

2025.gada septembrī tika sagatavots papildu pieprasījums pieaugušo apkalpošanas telpas remontam, jo šobrīd tā ir palikusi vienīgā telpa, kurā nav veikts remonts. Līdzīgi kā Bērnu literatūras nodaļā, arī šeit nepieciešams nomainīt grīdas segumu, griestus, gaismas ķermeņus, sienu apdari, elektroinstalāciju. Iespēju robežās nepieciešams atjaunot mēbeles.

4. Personāls

Šajā sadaļā aprakstītās aktivitātes atbilst ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķiem

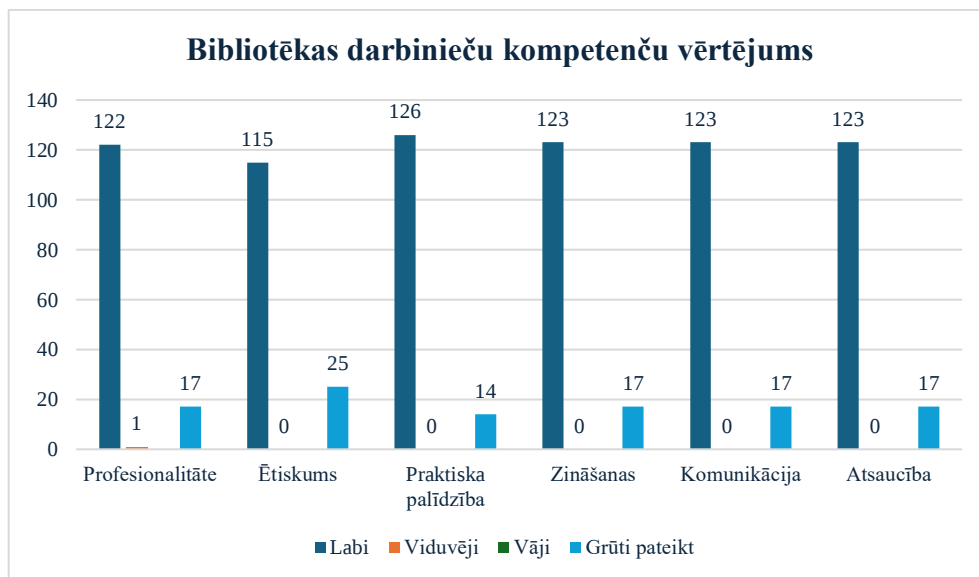

Personāla raksturojums

2025.gadā izmaiņas darbinieku sastāvā nav notikušas - bibliotēkā strādāja 3 bibliotekārās darbinieces uz pilnu slodzi, kā arī apkopēja (0,5 slodze) un remontstrādnieks (0,25 slodze). Bērnu literatūras nodaļas bibliotekārei ir bibliotekārā izglītība, bibliogrāfei – bakalaura grāds filoloģijā, vadītājai - maģistra grāds pedagoģijā. Bibliotēkas vadītāja veic arī bibliotekāros pienākumus.

Tendences bibliotēku jomas attīstībā nosaka nepieciešamību nepārtraukti izglītoties, attīstīt savas profesionālās kompetences, lai spētu sniegt kvalitatīvus pakalpojumus bibliotēkas apmeklētājiem. 2025.gadā apmeklēto profesionālās pilnveides kursu saraksts skatāms šī dokumenta pielikumā.

Bibliotēkas pakalpojumu lietotāji, kuri aizpildīja aptaujas anketu, snieguši vērtējumu arī par bibliotēkas darbinieču kompetencēm.

10.att. Bibliotēkas darbinieču kompetenču vērtējums

Apbalvojumi un pateicības

Pateicība par piedalīšanos Drošāka interneta dienā un Ziemeļvalstu literatūras nedēļā – Rīta lasījums bērniem.

Finansējums personāla attīstībai

Finansējums profesionālajai pilnveidei un pieredzes apmaiņas braucieniem ir pietiekošs, un tas tiek pilnvērtīgi izmantots. Tā kā profesionālās pilnveides pasākumu piedāvājums ir plašs, tiek apmeklēti tikai tie pasākumi, kuri sniedz informāciju, kas var tikt vēlāk izmantota bibliotēkas darbības uzlabošanai. Pārskatā periodā profesionālajai pilnveidei izlietoti 120 eiro no pašvaldības piešķirtā finansējuma.

Noteikti jāmin Jēkabpils novada Galvenās bibliotēkas organizētais pieredzes apmaiņas brauciens uz Ikšķiles bibliotēku un Latvijas Bibliotēku biedrības Sēlijas nodaļas rudens konference Staburagā. Šāda veida aktivitātes sniedz iedvesmu un ierosmi pilnveidot savu darbību, aizgūt idejas no kolēģiem, kā arī iepazīt sava novada kolēģus neformālā vidē. Ļoti vērtīgas ir Jēkabpils novada Galvenās bibliotēkas rīkotās Jēkabpils novada bibliotēku darbinieku sanāksmes, kuru laikā tiek pārrunāti bibliotēku darbā aktuāli jautājumi, notiek dalīšanās pieredzē un idejās un notiek savstarpēja domu apmaiņa.

Bibliotēku darbinieku profesionālās pilnveides vērtējums specializācijā – bērnu un jauniešu apkalpošana

Visi apmeklētie profesionālās pilnveides kursi apkopoti pielikumā. No 2025.gada apmeklētajiem profesionālās pilnveides kursiem kā vērtīgāko un noderīgāko darbā ar bērniem var minēt LNB Kompetenču attīstības centra rīkotos e-mācību kursus “Soli pa solim: darbs ar bērniem un jauniešiem” - interesantas, iedvesmojošas lekcijas ar personīgiem piemēriem, praktiskiem ieteikumiem, piemēram, kā attīstīt bibliotekāro stundu piedāvājumu, par nozares un starpnozaru elektroniskajiem resursiem, veiksmīgas sadarbības nosacījumiem un citām tēmām. Ļoti vērtīgs bija Latvijas skolu un bērnu bibliotekāru 2.lasītpatikas forums Tukumā, kas pulcināja skolu un publisko bibliotēku bibliotekārus, dodot iespēju tikloties un gūt iedvesmu lasītveicināšanas aktivitātēm.

Problēmas un to risinājumi personāla jomā

Lielākajos pasākumos apmeklētāju skaits ir liels (piemēram, Helovīna dienas pasākumā tie ir aptuveni 60 bērni), un ir grūtības būt klāt vienlaicīgi vairākās vietās un spēt nodarbināt tik lielu apmeklētāju skaitu. Daudzi bērni ierodas bez vecākiem, bet aktivitātes nereti ir tādas, kuras jaunākiem bērniem bez palīdzības veikt ir grūti. Turklāt, paralēli notiekošajam bērnu pasākumam, mēdz ierasties pieaugušie apmeklētāji, kuriem ir savas vajadzības – grāmatu izsniegšana, uzziņas vai citi jautājumi. Šajā

gadā tika rasti divi risinājumi. Helovīna dienas pasākumā tika uzaicināts animators, kurš darbojās vienā telpā ar grupu bērnu, kamēr pārējās telpās notika citas aktivitātes. Savukārt dzejas dienu pasākumā ģimenēm ar bērniem kā brīvprātīgie palīgi tika uzaicinātas Aknīstes vidusskolas 11.klases meitenes, kuras veica sev uzticētos pienākumus ar lielu atbildības sajūtu.

Kopumā Aknīstes bibliotēkā ir ļoti stabils, skaitliski neliels darbinieku kolektīvs, kas savus pienākumus veic ar lielu atbildības sajūtu, izrāda iniciatīvu un motivāciju dažādot piedāvājumu, lai ieinteresētu esošos apmeklētājus un piesaistītu jaunus.

5. Pakalpojumu piedāvājums un pieejamība

Šajā sadaļā aprakstītās aktivitātes atbilst ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķiem

Galvenie rādītāji

2025. gadā vairākos bibliotēkas darbības rādītājos vērojams samazinājums, kas ir skaidrojams ar vairāku faktoru kopējo ietekmi - gan demogrāfiskām, gan sociālām, gan praktiskām pārmaiņām lietotāju paradumos un bibliotēkas resursos. Lai gan kopējais iedzīvotāju skaits nedaudz pieaudzis, pieaugušo auditorijā joprojām vērojama lielāka mobilitāte darba un dzīvesvietas dēļ, kā arī loģiskas sekas tam, ka bibliotēkas auditorija ir gados veci cilvēki: arī šajā gadā divi ļoti aktīvi lasītāji cienījamā vecuma dēļ pārcēlušies uz dzīvi tuvāk bērniem un vairāki aktīvi lasītāji aizgājuši mūžībā.

Pēdējos gados, saistībā ar lietotāju paradumu maiņu, turpinās tendence, ka:

- daļa lasītāju pāriet uz e-grāmatām un audiogrāmatām (pusaudži un jaunieši lasa interneta vidē tādās platformās kā Wattpad, Inkitt, Radish, kur bez maksas pieejams tāds grāmatu klāsts angļu valodā, kādu bibliotēka nespēj piedāvāt).
- informatīvos materiālus un jaunāko informāciju aizstāj bezmaksas interneta resursi, kas pieejami ikvienam, kuram ir viedierīce;
- preses izdevumus arvien mazāk izmanto drukātā formātā.

Tas tieši ietekmē izsniegumu skaitu, īpaši periodiku, kur kritums (-34,9%) liecina par vispārēju drukātās preses lasīšanas samazināšanos.

2024. gadā virtuālais apmeklējums piedzīvoja ļoti strauju pieaugumu (+56%). Tas bija saistīts ar:

- aktīvāku bibliotēkas digitālā satura veidošanu un izmantošanu,
- plašāku publicitāti vai notikumiem, kas veicināja tiešsaistes meklējumus.

2025. gadā rādītājs nedaudz sarucis (-12,3%), taču tas drīzāk atspoguļo atgriešanos līdzsvarā, nevis aktivitātes kritumu. Aktīva darbošanās digitālajā vidē ir viens no iemesliem, kāpēc ir pieaudzis bibliotēkas fiziskais apmeklējums.

Samazinās izsniegumu skaits, taču pieaug fizisko apmeklējumu skaits. Tas skaidrojams ar to, ka:

- bibliotēku vairāk izmanto citiem pakalpojumiem, nevis grāmatu apmaiņai;
- cilvēki apmeklē pasākumus un izstādes, izmanto bibliotēkas telpu vai internetu;
- bērni nāk piedalīties aktivitātēs, nevis paņemt grāmatas.

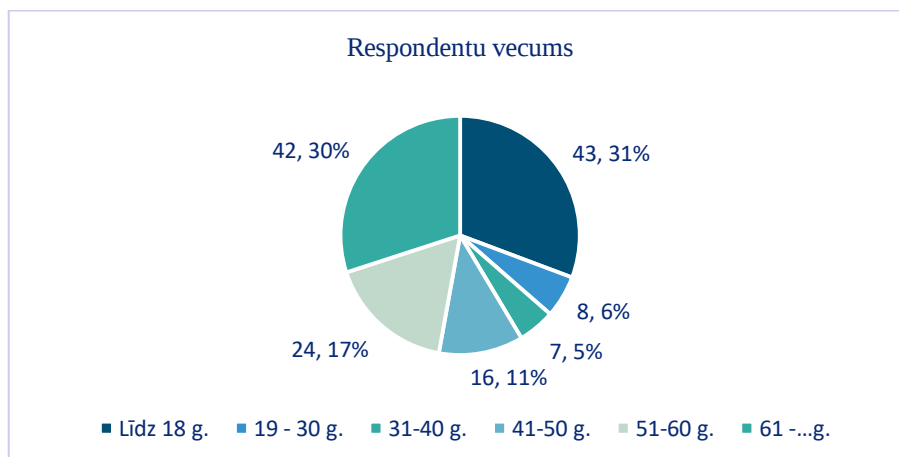
Šī tendence norāda uz bibliotēkas funkciju paplašināšanos — tā kļūst par sabiedrisku un izglītojošu centru, ne tikai grāmatu izsniegšanas vietu. Digitālie satura pakalpojumi (YouTube, TikTok, e-grāmatu platformas angļu valodā) kļūst par spēcīgu konkurenci bibliotēkām, īpaši jauniešu vidū. Tas samazina izsniegumu un aktīvo lietotāju skaitu, pat ja bibliotēkas apmeklējums saglabājas vai pieaug.

Tabula 4 Bibliotēkas pamatrādītāji

	2023	2024	2025	% salīdzinot ar iepr. gadu
Aktīvo lietotāju skaits	544	534	456	-1,8%; -14,6%
<i>t. sk. bērni līdz 18.g.</i>	247	250	242	+1,2%; -3,2%
Bibliotēkas fiziskais apmeklējums	9808	10958	11509	+10,9%; +5%
<i>t. sk. bērni līdz 18.g.</i>	6098	7661	7723	+25,6%; +0,8%
Virtuālais apmeklējums	30749	48034	42092	+56,2%; -12,3%
Izsniegumu kopskaits	11036	10409	8072	-5,6%; -22,4%
<i>t.sk. bērniem līdz 18.g.</i>	1902	1943	1800	+2,1%; -7,3%
Izdevuma veidi:				
<i>grāmatas</i>	5920	5894	5128	-0,4%; -12,9%
<i>periodiskie izdevumi</i>	4441	3600	2341	-18,9%; -34,9%
Bibliotēkārais aptvērums % no iedz. skaita pagastā, pilsētā, reģionā	42	42	36	-14,2%
Iedzīvotāju skaits	1293	1258	1264	-2,7%; +0,4%
<i>t. sk. bērni līdz 18 g. %</i>	15,4	15,1	15,9	-1,9%; +5,2%
Iedzīvotāju bērnu skaits	209	201	207	-3,8%; +2,9%

Iedzīvotāju skaits Aknīstes pilsētā un pagastā norādīts, izmantojot datus Oficiālās statistikas portālā (https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START_POP_IR_IRE/IRE071/), bērnu līdz 18 gadu vecumam skaits norādīts, izmantojot Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes datus (<https://www.pmlp.gov.lv/lv/media/12201/download?attachment>).

Bibliotēkas apmeklējums bija viens no jautājumiem arī aptaujas anketā. 11.att. redzams, ka bibliotēku visbiežāk apmeklē divas galvenās vecuma grupas: bērni līdz 18 gadiem un seniori (61 gads un vairāk). Abas šīs grupas veido gandrīz divas trešdaļas no visiem apmeklētājiem. Salīdzinoši mazāk respondentu ir vecuma grupās no 19 līdz 40 gadiem. Arī vecuma grupa no 41 līdz 60 gadiem veido mazāku daļu nekā abas lielākās grupas. Šie dati saskan arī ar reālo bibliotēkas apmeklētāju vecumu, kuri pamatā izmanto bibliotēkas pakalpojumus. Bibliotēka ir nozīmīga gan bērniem izglītības un interešu nolūkos, gan vecāka gadagājuma cilvēkiem kā informācijas, lasīšanas un sociālās mijiedarbības vieta. Mazāks apmeklētāju skaits vidējā vecuma grupās varētu būt saistīts ar citiem laika pavadīšanas veidiem vai darba un ģimenes pienākumiem.

11.att. Bibliotēkas apmeklētāju vecums pēc aptaujas datiem

Visbiežāk respondenti bibliotēku apmeklē vismaz reizi mēnesī (45%). Tas norāda, ka bibliotēka daudziem ir regulārs informācijas, grāmatu vai citu resursu ieguves avots. Otra lielākā grupa (26%) bibliotēku apmeklē gandrīz katru dienu. Šie respondenti regulāri izmanto bibliotēkas piedāvātās iespējas mācībām, darbam vai brīvā laika pavadīšanai, un tie galvenokārt ir bērni. Salīdzinoši mazāk respondentu bibliotēku apmeklē vismaz reizi nedēļā (6%). Ievērojama daļa respondentu (23%) bibliotēku apmeklē retāk kā reizi mēnesī. Tas varētu liecināt, ka šie cilvēki bibliotēku izmanto tikai periodiski vai specifisku vajadzību gadījumos. Kopumā diagramma liecina, ka lielākā daļa aptaujāto bibliotēku apmeklē regulāri, vismaz reizi mēnesī.

12.att. Bibliotēkas apmeklēšanas biežums pēc aptaujas datiem

Pakalpojumu attīstība, jauninājumi

Pārskata periodā, ar Jēkabpils novada Galvenās bibliotēkas iniciatīvu, Aknīstes bibliotēka pievienojās “Delfi” korporatīvo abonentu lokam. Šis abonents nodrošina piekļuvi visam “Delfi” saturam līdz 29.05.2026., un to regulāri izmantoja vismaz 8 lietotāji.

Lai dotu lasītājiem iespēju iepazīt mūsu puses autorus, bibliotēkā ir iekārtots plaukts “Mūsējie” ar Aknīstes, Asares un Gārsenes autoru sarakstītajām grāmatām, kā arī dažādu autoru rakstītais par mūsu pusi. Maijā plaukts kļuva pieejams lasītājiem, un tas ir ticis aktīvi izmantots. Plaukts ir attīstības stadijā, laika gaitā tas tiek papildināts.

13.att. Mūsu puses autoru izdevumu plaukts “Mūsējie”

Bibliotēkas priekšelpā izvietots plaukts “Lasītājs lasītājam” – grāmatu maiņas punkts, kurā ikviens var ielikt grāmatas, žurnālus un citus izdevumus, kas pašam vairs nav aktuāli un paņemt to, ko ir ielicis kāds cits. Plaukts tiek aktīvi izmantots.

14.att. Grāmatu maiņas plaukts “Lasītājs lasītājam”

Digitālie pakalpojumi

Pārskata periodā nav bijuši plaši izmantoti. Aptaujas anketa bija pieejama gan papīra formātā, gan tiešsaistē. Apmēram puse anketu tika aizpildītas tiešsaistē. Digitālie rīki tiek izmantoti kā iespēja saņemt atgriezenisko saiti par notikušajiem pasākumiem un bibliotekārajām stundām. Visbiežāk tiek izmantotas platformas Mentimeter un Padlet, kas īsā laikā ļauj saņemt vērtējumu par notikušajām aktivitātēm. Aprīlī bibliotēkas sociālajos tīklos tika publicēta saite uz tiešsaistes viktorīnu “Vai esi gudrāks par Erudīcijas konkursa uzvarētājiem?” – klātienē notikušā Erudīcijas konkursa jautājumiem – dodot iespēju ikvienam pārbaudīt savas zināšanas, atbildot uz jautājumiem. Tika publicēti visu trīs konkursa kārtu jautājumi, un kopumā tika saņemtas 22 atbildes. Ņemot vērā iedzīvotāju aktivitāti sociālajos tīklos, ir vērts apsvērt iespēju piedāvāt šāda veida viktorīnas biežāk un kopumā paplašināt digitālo pakalpojumu piedāvājumu.

Bibliomāts (grāmatu pakomāti) bibliotēkā nav ierīkots.

3td E-grāmatu bibliotēka

2025.gadā iespēju lasīt e-grāmatas tiešsaistē mobilajā ierīcē vai datorā izmanto 11 bibliotēkas lasītāji. Vietne 3td.lv ir lieliska iespēja tiem, kuri lasa e-grāmatas, jo tajā viegli piekļūstamā un pārskatāmā veidā pieejama jaunākā latviešu daīlliteratūra, un tās klāsts tiek regulāri papildināts. Lai ieinteresētu bibliotēkas lietotājus vairāk un pilnvērtīgāk izmantot šo pakalpojumu, lietotājiem regulāri tiek aktualizēta šī informācija gan mutiski, gan sociālajos tīklos. Februārī aicinājām jauniešus piedalīties konkursā “3td.lv e-grāmatu stāsti ekrānā”, diemžēl, neviens no uzrunātajiem uzdevumu nepaveica. Lai veiksmīgi popularizētu 3td e-grāmatu platformu, bibliotēkai jāapvieno informēšana, praktiska palīdzība, piesaistošas aktivitātes un sadarbība ar sabiedrību. Jo vienkāršāk un redzamāk bibliotēka parāda, cik viegli lietot 3td, jo lielāka cerība, ka vairāk cilvēku to sāks izmantot.

Sabiedrības, lasītāju viedokļa izzināšana par bibliotēkas darba kvalitāti, to rezultāti; jaunu lasītāju piesaiste

2024.gadā tika izstrādāta anketas Bibliotēkas lietotājiem, lai noskaidrotu un apkopotu viedokļus par esošo pakalpojumu kvalitāti un uzzinātu vēlmes un vajadzības turpmākai Bibliotēkas pakalpojumu attīstībai. Jāatzīst, ka atsaucība nebija tik liela, kā vēlētos, īpaši, ja ņem vērā kopējo bibliotēkas aktīvo lietotāju skaitu. Anketas tika veidotas Google dokumentos un izplatītas gan elektroniski bibliotēkas mājas lapā un sociālajos tīklos Facebook un Instagram, gan drukātā veidā. Anketu aizpildīja 164 respondenti.

Jaunu lasītāju piesaistīšana ir sarežģīts uzdevums. Personiska, ieinteresēta attieksme ir viens no veidiem, kas liek lasītājiem justies gaidītiem un sadzirdētiem. Ja lasītājs vēlas izlasīt kādu grāmatu, kas nav pieejama mūsu bibliotēkā, vienmēr to sagādājam no citas bibliotēkas un informējam lasītāju par tās

pieejamību. Jauno grāmatu saraksti tiek publicēti ne tikai sociālajos tīklos, bet arī izsūtīti personīgi tiem lasītājiem, kuri par to ir izrādījuši interesi. Kāda lasītāja ir Daces Judinas pārliccināta fane, tāpēc, saņemot krājumā jaunu autores grāmatu, pirmā tiek informēta tieši šī lasītāja. Tie ir sākumi, kas no darbinieka neprasa daudz laika un pūļu, bet ir svarīgi lasītājam un veido personisku pieeju.

Bērniem ir ļoti būtiska ārējā motivācija, tāpēc regulāri tiek rīkoti lasīšanas konkursi ar nelielām veicināšanas balvām vai kopīgu aktivitāšu pēcpusdienu.

Bibliotēkā apzināti tiek veidota mājīga, draudzīga atmosfēra, gaumīgs iekārtojums un dekorācijas. Vasarā veiktais remonts Bērnu un jauniešu literatūras nodaļā ir viens no veiksmīgākajiem šī gada apmeklētāju piesaistīšanas iemesliem. Bija patiesi patīkami dzirdēt izsaukumus gan no bērniem, gan pieaugušajiem: “Cik pie jums ir skaisti!”. Jaunais iekārtojums un noformējums piesaista bērnus – katram ir pieejams stūritis, kur pavadīt brīvo laiku, un vietas trūkuma jautājums ir virzījies uz priekšu ar bijušā vadītājas darba kabineta pārveidošanu par telpu pusaudžiem un jauniešiem.

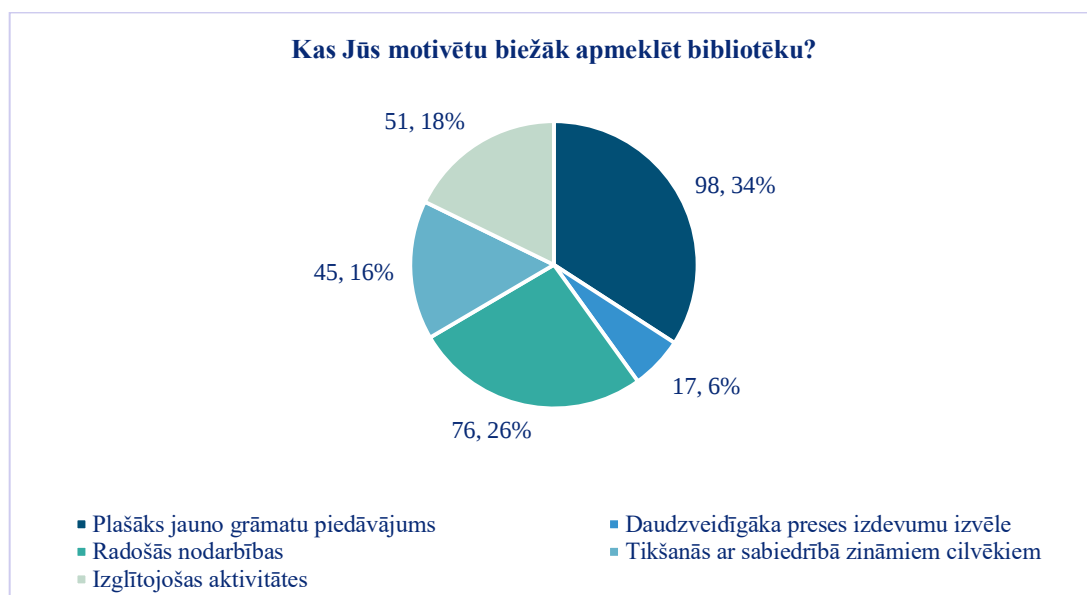

15.-20.att.Bibliotēkas telpu noformējums svētku tematikā. Foto: I. Elksne

Regulāri tiek rīkoti pasākumi un aktivitātes dažādiem vecumposmiem un interešu lokam. No pastāvīgajiem apmeklētājiem (pieaugušie) liela daļa ir aktīvi pasākumu apmeklētāji, bet nav lasītāji. Prieks par jaunajām ģimenēm, kuras izvēlas Aknīsti par savu dzīvesvietu, un novērtē bibliotēkas sniegtās iespējas. Lai aicinātu ģimenes kopā apmeklēt bibliotēku un lasīt, tiek rīkotas “Salasīšanās pēcpusdienas”, uz kurām aicināti bērni kopā ar vecākiem, vecvecākiem un citiem ģimenes locekļiem, lai kopīgi lasītu grāmatu, veiktu kādu radošu darbu un pagatavotu kārumu.

Daudzi jaunie apmeklētāji bibliotēku pamana tieši virtuālajā vidē. Pirms pasākumiem tiek publicētas afišas gan fiziskajā, gan virtuālajā vidē, pasākuma dienā bieži tiek nofilmēts īss video un publicēts kā Facebook un Instagram stāsts, lai parādītu topošā pasākuma gaisotni un mudinātu to apmeklēt.

Arī aptaujas anketas respondentiem bija iespēja izteikt viedokli par to, kas motivētu biežāk apmeklēt bibliotēku. Kā redzams, plašāks jauno grāmatu piedāvājums varētu motivēt respondentus (98 atbildes) biežāk apmeklēt bibliotēku. Respondenti ir ieinteresēti arī radošajās nodarbībās (76 atbildes), izglītojošās nodarbībās (51 atbilde) un tikšanās ar sabiedrībā zināmiem cilvēkiem (45 atbildes). Šis jautājums tika papildināts ar komentāriem, ko var arī uzskatīt par ieteikumiem: *Ja nepieciešama specifiska literatūra, piemēram, par medicīnu, uz vietas nav. Lēni datorī. Gribētu vairāk galda spēles (minēts vairākas reizes). Jaunas PlayStation spēles (minēts vairākas reizes). Nav kur sēdēt, kad pilns bērnu. Gribētos apmeklēt pasākumus, bet tie parasti ir darba laikā. Abonēt žurnālu «Medības». Bibliotēkā ļoti karsti, virsdrēbēs nav iespējams ilgāku laiku uzturēties. Būtu forši ja sarīkotu tikšanos ar kādu blogeri. Patīk radošās darbnīcas, labprāt apmeklētu vairāk tādas. No pasākumiem patika video kasešu skatīšanās, labprāt vēl tādus apmeklētu.*

21.att. Bibliotēkas apmeklēšanas motivācija

Bibliotēkas pieejamība un pakalpojumi personām ar īpašām vajadzībām – īss situācijas raksturojums

Bibliotēka izvietota 2.stāvā, kas nav pielāgots piekļuvei cilvēkiem ar pārvietošanās grūtībām, arī gados veciem cilvēkiem nokļūšana bibliotēkā ir apgrūtināta. Pozitīvais aspekts ir tas, ka nav liela vietējā kopiena, un tas dod iespēju apzināt lasītājus, kuriem nepieciešama grāmatu piegāde dzīvesvietā. Tas ir galvenais atbalsta pasākums, ko bibliotēka piedāvā lasītājiem ar pārvietošanās grūtībām, un šo iespēju regulāri izmanto vidēji 5 cilvēki. Līdzīgi, sadarbībā ar Aknīstes VSAC darbiniekiem, notiek regulāra grāmatu piegāde veselības un sociālās aprūpes centra iemītniekiem, kuriem nav iespējas nokļūt bibliotēkā.

Pielāgotās literatūras pakalpojums

Bibliotēkā ir pieejamas 2 grāmatas palielinātajā drukā, 3 grāmatas vieglajā valodā. Ja būtu pieprasījums, tiktu veidots arī lielāks piedāvājums.

Tabula 5 Pielāgotā literatūra bibliotēkas krājumā

	Grāmatu skaits
Grāmatas palielinātajā drukā	2
Grāmatas vieglajā valodā	3

Pakalpojumi un pasākumi atsevišķām lasītāju mērķgrupām vai interešu grupām

Pārskata periodā organizēti 11 pasākumi pieaugušo auditorijai, aptverot dažādu interešu loku. Veiksmīgākie un vislabāk apmeklētie pasākumi apkopoti zemāk.

Aknīste var lepoties ar vietējiem iedzīvotājiem, kuri aizraujas ar radošām nodarbēm un labprāt dalās savās prasmēs ar citiem. Filca ziepīšu izgatavošanas darbnīcā Mākslas skolas skolotāja Eva Ķiķēna demonstrēja, kā no parastām ziepēm var izveidot unikālu produktu “divi vienā” – ziepes un sūklīti, izmantojot vilnu un siltu ziepjūdeni. Novembrī aknīstiete Benita Pavlovska dalījās savās prasmēs, kā pagatavot pērlišu rokassprādzes. Katra dalībnice izvēlējās sev tīkamas krāsas un rakstus, un, izmantojot stellītes, radīja savu unikālo rokassprādzi. Ziemassvētku apsveikumu izgatavošanas darbnīcā īsi pirms Ziemassvētkiem pulcēja gan bērnus, gan pieaugušos. Katram bija iespēja izvēlēties sev tīkamus materiālus un krāsas, kā arī iepazīt interesantu papīra iekrāsošanas veidu ar alkohola krāsām, kas veido unikālu faktūru.

22.att. Radošās darbnīcas “Filca ziepju izgatavošana” dalībnieces. Foto: I. Elksne

23.att. Radošās darbnīcas “Pērlišu rokassprādzes” dalībnieces

24.att. Radošās darbnīcas “Ziemassvētku apsveikumi” dalībnieces

25.att. Radošo darbnīcu dalībnieku veikums

Marta sākumā, sadarbībā ar Gārsenes Tautas namu, tika rīkots pasākums Gārsenes Tautas namā. Stelpes radošā apvienība “Mirkļis” deva iespēju baudīt muzikālu dzejas pasākumu “Tev, dzīve, atdošu es sirdi” ar Aleksandra Čaka dzeju, kas izskanēja gan pazīstamās un iemīļotās dziesmās, gan emocionāli

deklamētos dzejoļos. Par muzikālo noskaņu gādāja Ingrīda Zemļinska un Stelpes sieviešu vokālais ansamblis “Nianse”.

26.att.Stelpes radošās apvienības muzikāla izrāde ar A. Čaka dzeju

2025.gadā tika organizētas divas fotogrāfiju akcijas, kurās piedalījās gan bērni, gan pieaugušie.

27.att. Fotogrāfiju konkursa “Es un manas grāmatas” dalībniece Linda Matulēna ar savu mīļāko grāmatu

28.att. Fotogrāfiju konkursa “Mans kaķis” uzvarētāja Grieta

29.att. 21.marts Pasaules Dzejas diena. Dāvinām dzejoļus ikvienam apmeklētājam!

Aknīstes Veselības un sociālās aprūpes centrā apmeklējumi kļuvuši par ikgadēju bibliotēkas tradīciju, kad, sadarbojoties bibliotēkai un Aknīstes sieviešu vokālajam ansamblim “Viotonika” VSAC iemītnieki var baudīt tematisku dzejas un mūzikas pasākumu. Šajā gadā viesojāties ar Adventes laika programmu.

30.att. Adventes laika pasākums Aknīstes VSAC

Erudīcijas konkurss komandām ir gaidīts un iecienīts pasākums. Sākotnēji tas tika rīkots kafejnīcas “Liepas” telpās, bet arī bibliotēkas telpas ir pietiekoši viesmīlīgas, lai uzņemtu vairākas komandas. Jautājumus konkursam gatavo Līga Jaujeniece, uzrunājot arī vietējos iedzīvotājus un lūdzot sagatavot jautājumus daudzveidības nodrošināšanai. Konkurss notiek trīs kārtās, noslēgumā apkopojot rezultātus un simboliski suminot uzvarētājus.

31.att. Erudīcijas konkursa 2024/2025 dalībnieki un organizatori. Foto: I. Elksne

Ļoti plaši apmeklētas ir mākslas un citu radošo darbu izstādes. Pārskata periodā apmeklētāji varēja baudīt 10 izstādes. Lai izrādītu lepnumu un gandarījumu par savējiem, šajā gadā radošo darbu izstādēs bija skatāmi Aknīstes un apkārtnes radošo cilvēku darbi – Intas Jakovļevas gleznas, Silvijas Skabes gleznas pēc cipariem, Benitas Pavlovskas pērliņu rotas. Atzinīgi tika novērtēta arī fotogrāfiju un dzejas izstāde “Zūdoši nezūdošais”, kuru radījušas divas Bebreņē dzīvojošas radošas sievietes, un nereties Zandas Rageles keramikas darbi. Lai veicinātu jauno mākslinieku motivāciju, notika 3 izstādes ar Mākslas skolas audzēkņu darbiem un viena unikāla 11.klases skolēna izstāde – lielformāta LEGO darbi.

32.-37.att. Radošo darbu izstāžu informatīvās afišas

Uzziņu un informācijas darbs

Par spīti tehnoloģiju attīstībai, uzziņu darbs bibliotēkā joprojām ir aktuāls, jo tā ir iespēja attīstīt lietotāju informācijpratību un sniegt norādes uz uzticamiem informācijas avotiem, tādējādi veicinot kritisko domāšanu. Ja lietotāji apzinās, ka bibliotekārs spēj ne tikai izsniegt grāmatas, bet arī sniegt uzziņas, bibliotēka iegūst reputāciju kā informācijas ieguves vieta, ne tikai kā grāmatu krātuve un izsniegšanas punkts. Jāatzīst, ka uzziņu pakalpojums vairs nav tik pieprasīts kā agrāk, jo liela daļa iedzīvotāju izmanto mobilās lietotnes un internetu, un šobrīd jau arvien vairāk arī mākslīgo intelektu, lai risinātu radušos jautājumus.

Kopumā abonementā un lasītavā sniegtas 97 uzziņas. Visbiežāk lietotājiem ir īsi, konkrēti jautājumi (piemēram, kur meklēt pašpalīdzības grāmatas) vai tematiski pieprasījumi (visbiežāk tie ir studenti, kuriem vajadzīga literatūra par konkrētu tēmu). Vecāka gadagājuma apmeklētājiem biežāk nepieciešamas tehniskas dabas uzziņas, piemēram, par e-resursu vai ierīču izmantošanu. Joprojām aktuāls ir jautājums par e-paraksta izmantošanu, elektroniski parakstītu dokumentu atvēršanu, saglabāšanu, pārsūtīšanu, internetbankas lietošanu, informācijas izgūšanu no e-pasta vai WhatsApp sarakstes, medicīnisko dokumentu izgūšana no portāliem Datamed un E-veselība. Liela daļa apmeklētāju, kuriem nepieciešamas uzziņas, ir studējošie, un pieprasītas tēmas 2025.gadā bija sociālais darbs, psiholoģija, pedagogija, medicīna un pacientu aprūpe.

Galvenais informācijas avots ir Aknīstes bibliotēkas un citu novada bibliotēku katalogs un krājums. Kā papildresursi tiek izmantota LNB Digitālā bibliotēka, Periodika.lv. Sadarbojoties ar Jēkabpils pilsētas bibliotēku, ir saņemti piekļuves dati EBSCO datubāzei, un 2025.gadā to izmanto četri lietotāji. Diviem lietotājiem bija nepieciešamas grāmatas, kas nav pieejamas nevienā no novada bibliotēkām, tāpēc tās tika saņemtas SBA kārtā no Latvijas Nacionālās bibliotēkas. Kopumā, pieejamo resursu apjoms ir pietiekošs, lai spētu kvalitatīvi apmierināt lietotāju daudzveidīgās vajadzības.

Kas attiecas uz saziņu ar valsti vai elektroniskajiem pakalpojumiem, ar to pamatā nodarbojas VPKAC. Aknīstes VPKAC darbinieces aizvietošanu atvaļinājuma laikā veic Aknīstes bibliotēkas bibliogrāfe Līga Jaujeniece.

Bibliotēkas izglītojošā darbība

Visas no minētajām nodarbībām un pasākumiem var tikt uzskatītas par izglītojošām, jo tās dod iespēju gan apmeklētājiem, gan bibliotēkas darbiniecēm gūt jaunu informāciju un faktus, rosina interesi un iesaistīšanos. Pieaugušajiem tās ir radošās darbnīcas, Erudīcijas konkurss, filmas, novadpētniecības pasākumi. Savs piedāvājums ir arī bērniem un jauniešiem. Mācību gada sākumā tiek nosūtīts bibliotekāro stundu un nodarbību piedāvājums Aknīstes vidusskolai, un tas tiek izmantots visa gada garumā. Šie bibliotēkas apmeklējumi, kad klase ierodas kopā ar mācību priekšmeta skolotāju vai klases audzinātāju, daudziem (īpaši jauniešiem) ir vienīgā reize, kad bibliotēka tiek apmeklēta. Bērniem un jauniešiem, kuri ikdienā apmeklē bibliotēku, piedāvājam spēles ar izlaušanās istabas elementiem, un tās vienmēr ir tematiskas – Valsts valodas dienai un Latvijas dzimšanas dienai veltīti jautājumi par latviešu valodu un Latviju, kāda rakstnieka biogrāfijas dati, jautājumi par pasakām. Tādā veidā neformālā veidā tiek apgūtas jaunas zināšanas un veicināta pilsoniskā līdzdalība.

Medijpratība (mērķauditorija, pasākumi, izglītojošā darbība, analīze)

Bibliotēkas darbinieces seko līdzi jaunumiem medijpratības jomā, tāpat kā bibliotēku jomā, un šajā ziņā lielu atbalstu sniedz LNB attīstības departaments, kas regulāri informē par aktualitātēm medijpratības jomā, piedāvā noderīgus resursus un dalību informatīvos semināros un profesionālās pilnveides kursus. Medijpratības nodarbības bibliotēkā ir kļuvušas gandrīz tikpat aktuālas kā lasītprasmes nodarbības. Pirmās medijpratības nodarbības elementārā līmenī tiek uzsāktas pirmsskolas vecākajās grupās (5 – 7 gadi), jo mūsdienās jau šajā vecumā bērni izmanto viedierīces.

Darbs, ko nevar uzskaitīt, bet, kas, iespējams, ir pats vērtīgākais, notiek ikdienā, kad bērni ierodas bibliotēkā un pavada laiku pie datora un izmanto bezmaksas internetu savā ierīcē. Tas ir laiks, kad ļoti daudz tiek runāts par savu datu neizpaušanu, stipru paroli veidošanu un neizpaušanu, ierīču lietošanas higiēnu, vecuma ierobežojumiem, ierīču jēgpilnu izmantošanu. Kaut gan mūsdienā bērni tiek saukti par digitālo paaudzi, Z paaudzi, kas nav ne dienu dzīvojusi laikā, kad nebija interneta, drošības jautājumos mēdz būt vieglprātīgi un maz informēti.

Bibliotēkā netiek rīkotas grupu apmācības pieaugušajiem medijpratībā jautājumos vai e-resursu izmantošanā, pamatā konsultācijas notiek individuāli, pēc lietotāju pieprasījuma un konkrētas situācijas.

2025.gada maijā bibliotēkas vadītāja apmeklēja ERASMUS+ projekta “LIBRA.I.: Integrating Artificial Intelligence in Library-Based Media Literacy Training” (*Mākslīgā intelekta apguve medijpratības veicināšanai bibliotēkās*) profesionālās pilnveides kursus, kurus kopā ar partneriem no Beļģijas un Polijas rīkoja Latvijas Nacionālā bibliotēka. Divu dienu kursu laikā bija iespēja prasmīgu lektoru vadībā iepazīties ar MI teorētiskajiem aspektiem, uzklaut pieredzes stāstus, analizēt citu valstu pieredzi ar MI un iepazīties ar ES vadlīnijām par MI izmantošanu. Latvijas dalībnieku mērķa grupa bija seniori, tāpēc katra dalībnieka uzdevums bija izveidot nodarbību plānu savas bibliotēkas apmeklētājiem – senioriem, lai iepazīstinātu viņus ar MI iespējām. Šīs nodarbības tiks piedāvātas arī nākamajā gadā. Nodarbību plāni tika apkopoti un izdoti projekta galvenajā gala rezultātā – rokasgrāmatā.

Tabula 6 Medijpratības pasākumi

Norises - pasākumi/mācības	Norišu skaits	Apmeklējums
Medijpratības jautājumiem veltīti pasākumi pieaugušajiem	1	15
Medijpratības jautājumiem veltīti pasākumi bērniem un jauniešiem līdz 18.g.	4	76
Medijpratības mācības bērniem un jauniešiem līdz 18.g.v	-	-
Medijpratības mācības pieaugušajiem	1	2

Tiešsaistes katalogs kā pakalpojums

Ikvienam bibliotēkas lietotājam ir iespēja saņemt autorizācijas datus un izmantot elektronisko katalogu, izmantojot visas tā piedāvātās funkcijas – rezervēt izdevumus, pagarināt termiņu, redzēt izsniegto grāmatu vēsturi. Par spīti tam, ka tehnoloģiju piedāvātie pakalpojumi kļūst arvien izplatītāki, izsniegto autorizācijas datu skaits samazinās. Iemesls noteikti ir tas, ka digitālo pakalpojumu aktīvākie patērētāji nav bibliotēkas pakalpojumu izmantotāji. Pastāvīgie lasītāji, kuri ir saņēmuši autorizācijas datus, turpina apmeklēt bibliotēku, kā redzams, 57,5% no autorizētajiem lietotājiem ir apmeklējuši bibliotēku pārskata periodā. Iespējams, nepieciešams aktīvāks darbs pie autorizācijas datu popularizēšanas. Lai atvieglotu izsniegto autorizācijas datu iegaumēšanu, lasītājiem tiek izsniegtas īpaši izgatavotas kartītes ar lietotājevārdu, paroli un piekļuves informāciju. Apmeklētājiem tiek regulāri aktualizētas elektroniskā kataloga iespējas, tai skaitā, publicējot ikmēneša jaunieguvumus, tomēr nav daudz lietotāju, kas tās izmanto. Tas daļēji skaidrojams ar to, ka lielākā daļa pastāvīgo apmeklētāju ir bērni un pieaugušie pirmspensijas un pensijas vecumā. Vecuma grupa, kas ikdienā aktīvi izmanto elektroniskos pakalpojumus, nav aktīvie lasītāji.

Tabula 7 Autorizētie lietotāji

	2023	2024	2025	% salīdzinot ar iepriekšējo gadu
Aktīvie lietotāji kopā	544	534	456	-1,8%; -14,6%
Autorizētie lietotāji kopā	176	160	158	-9%; -1,2%
% autorizēti lietotāji apmeklējuši bibliotēku	71%	65%	57,5%	-8,4%; -11,5%
Autorizētie lietotāji pārskata periodā	31	12	25	-61,2%; +108%
% jauni autorizēti lietotāji no kopējā lasītāju skaita	5,6%	2,2%	5,4%	-3,4%; +3,2%

Iekšzemes un starptautiskais SBA

SBA pakalpojumu izmantošana sniedz iespējas nodrošināt lasītājus ar nepieciešamo literatūru, kas nav Bibliotēkas krājumā. Tika saņemta nozaru literatūra un daiļliteratūras grāmatas pēc lasītāju pieprasījuma. Aknīstes bibliotēkas pastāvīgo lasītāju vidū ir pieci lasītāji, kuri lasa tikai krievu valodā, tāpēc bieži tiek izmantota iespēja saņemt literatūru krievu valodā no Jēkabpils novada Galvenās bibliotēkas. Tāpat pieprasīta ir nozaru literatūra, ko pārsvarā izmanto studējošie. Divas reizes tika saņemta lasītāju pieprasītā literatūra no Latvijas Nacionālās bibliotēkas. Starptautiskie SBA pakalpojumi nebija pieprasīti pārskata periodā. Nav arī pieprasījuma pēc pielāgotās literatūras.

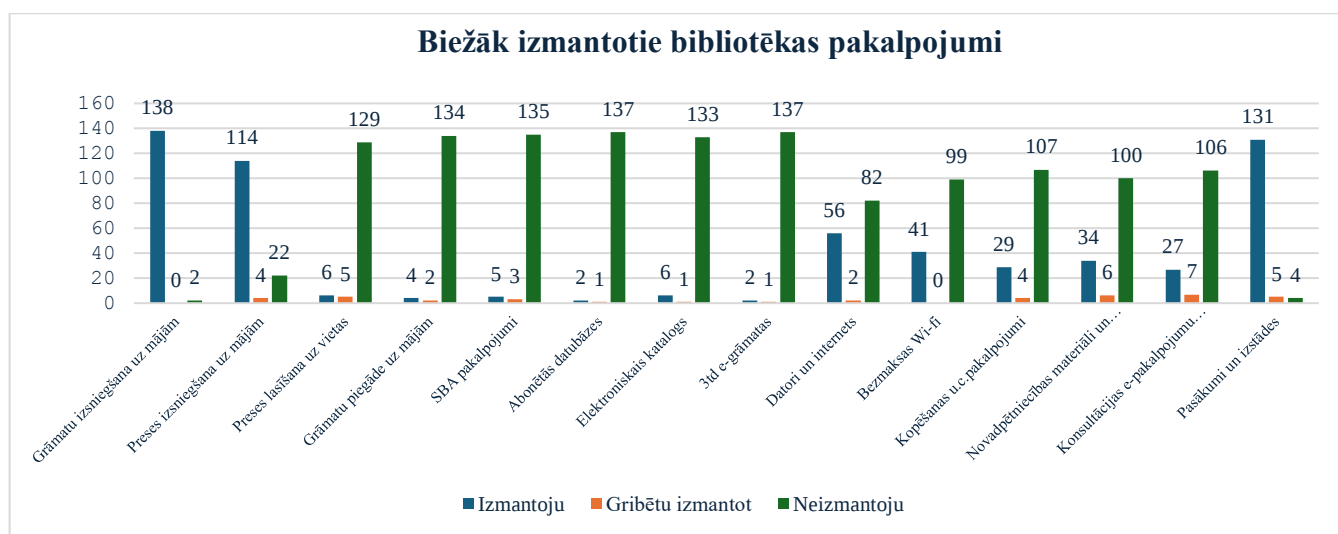
Tabula 8 SBA rādītāji

SBA	2023	2024	2025
No citām Latvijas bibliotēkām saņemto dokumentu skaits	96	81	105
Uz citām Latvijas bibliotēkām nosūtīto dokumentu skaits	5	5	12
No Latvijas Neredzīgo bibliotēkas saņemtās pielāgotās literatūras skaits	0	0	0

Problēmas un risinājumi bibliotēkas pakalpojumu un pieejamības jomā

Aptaujas anketas rezultāti liecina, ka tradicionālie pakalpojumi ir vispieprasītākie: visvairāk respondenti izmanto tādas pamatpakalpojumus kā grāmatu un preses izsniegšana uz mājām. Arī datora

izmantošana un bezmaksas Wi-Fi ir ļoti populārs, kas norāda uz bibliotēkas kā piekļuves punkta tehnoloģijām nozīmi. Interese par jauniem pakalpojumiem ir neliela: respondenti kopumā neizrāda lielu vēlmi izmantot tos pakalpojumus, ko viņi pašlaik nelieto. Tas varētu liecināt par apmierinātību ar esošo pakalpojumu klāstu vai nepietiekamu informētību par jauno pakalpojumu priekšrocībām. Pastāv liels neizmantoto pakalpojumu īpatsvars: daudzi respondenti neizmanto tādus pakalpojumus kā grāmatu piegāde uz mājām, SBA pakalpojumi, abonētās datubāzes un 3d e-grāmatas. Tas varētu būt saistīts ar nepietiekamu informāciju, neērtībām vai neatbilstību viņu vajadzībām. Novadpētniecības materiāli un konsultācijas ir pieprasītas, kas liecina par bibliotēkas lomu vietējās vēstures un kultūras saglabāšanā un popularizēšanā. Atbalsta pakalpojumiem ir potenciāls: konsultācijas e-pakalpojumu izmantošanā un kopēšanas pakalpojumi ir pieprasīti, norādot uz nepieciešamību pēc tehniskā atbalsta un praktiskiem pakalpojumiem. Pasākumi un izstādes piesaista auditoriju: pasākumi un izstādes ir ļoti apmeklēti, kas liecina par bibliotēkas kā kultūras un izglītības centra nozīmi.

38.att. Biežāk izmantoties bibliotēkas pakalpojumi

6. Krājums

Šajā sadaļā aprakstītās aktivitātes atbilst ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķiem

Krājuma komplektēšanas politika un organizācija

Pārskata periodā krājuma komplektēšana notika saskaņā ar apstiprināto “Jēkabpils novada Galvenās bibliotēkas un tās struktūrvienību Krājuma attīstības koncepciju (2024-2028)”, kura ir balstīta uz Novada Galvenās bibliotēkas attīstības stratēģiju 2024.-2027.gadam (pieejama <https://www.jgb.lv/lv/par-mums/dokumenti/krajuma-attistibas-koncepcija/>).

Krājums izvietots vairākos fondos – Abonements, Lasītava, Novadpētniecības krājums, Bērnu un jauniešu literatūras nodaļa. Pieejamā finansējuma robežās tiek veidots daudzveidīgs krājums – daiļliteratūra, nozaru literatūra, literatūra bērniem un jauniešiem. Apmēram 1/3 no pašvaldības finansējuma izlietoti bērnu un jauniešu literatūras iegādei. Jau vairākus gadus Bērnu un jauniešu literatūras

klāstu papildina LNB iniciatīvas “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija” ietvaros saņemtās grāmatas un “Grāmatu iepirkums publiskajām bibliotēkām”.

2025.gadā izveidots ikvienam apmeklētājam pieejams grāmatu plaukts “Mūsējie”, kurā apkopoti izdevumi, kurus sarakstījuši vai apkopojuši cilvēki, kuriem kādā dzīves posmā ir bijusi saistība ar Aknīsti un tās apkārtni, kā arī izdevumi, kuros minēts bijušā Aknīstes novada apdzīvoto vietu – Aknīstes, Asares, Gārsenes – vārds. Šāda veida literatūra ir ļoti iecienīta, un veicina interesi par vietējo vēsturi un piederību savai vietai. Šis plaukts ir izstrādes stadijā, jo ik pa laikam tiek papildināts ar izdevumiem, kas nonāk bibliotēkas krājumā.

Krājuma komplektēšanas finansiālais nodrošinājums

Analizējot finansējuma rādītājus trīs gadu griezumā, redzams, ka katru gadu finansējums grāmatu un periodikas iegādei nedaudz pieaug. Pārskata periodā tika piešķirts papildu finansējums periodikas iegādei, kas deva iespēju ne tikai nesamazināt abonēto izdevumu skaitu, bet arī abonēt divus jaunus izdevumus 2026.gadam: 100 Labi Padomi par Veselību un Latvijas Noklusētā Pagātne. Kopumā tika abonēti 25 preses izdevumi pieaugušajiem un bērniem un viena abonējamā grāmata. Finansējums grāmatu iegādei ir pietiekošs, lai katru mēnesi iegādātos vidēji 20 jaunas grāmatas. Iegādājoties grāmatas, noteicošie faktori ir lasītāju pieprasījums, finanšu līdzekļi, izdevniecību piedāvājums.

Tabula 9 Krājuma komplektēšanas finansiālais nodrošinājums

	2023	2024	2025
Pašvaldības finansējums krājuma komplektēšanai	3402	3432	3904
<i>t. sk. grāmatām</i>	2460	2461	2795
<i>t. sk. bērnu grāmatām</i>	503	424	561
<i>t. sk. periodiskajiem izdevumiem</i>	941	971	1109
<i>t.sk. citiem dokumentiem</i>	123	-	-
Finansējums krājumam uz 1 iedz. pagastā, pilsētā, reģionā	2,64	2,72	3,08
Iedzīvotāju skaits	1284	1258	1264

Galvenie krājuma komplektēšanas avoti ir informācijas resursu vairumtirdzniecības uzņēmumi, ar kuriem noslēgti sadarbības līgumi – SIA Virja LK, Latvijas Grāmata, Zvaigzne ABC, preses abonēšanas centri. Nozīmīgs krājuma komplektēšanas avots ir valsts finansējums - Valsts Kultūrkapitāla fonds, Latvijas Nacionālās bibliotēkas īstenotās mērķprogrammas, Kultūras informāciju sistēmu centra piedāvātās datu bāzes.

Otrs krājuma komplektēšanas veids ir dāvinājumi un projekti.

Tabula 10 Citi krājuma komplektēšanas avoti (eiro)

	2023	2024	2025
Nodots bezatlīdzībā / dāvinājumi	63,00	357,72	331,37
Projekti	445,52	556,06	513,87
Lasītāju aizvietotās	18,65	-	-
Kopā	571,52	913,78	845,24

Pārskata periodā saņemti 35 dāvinājumi 331,37 eiro vērtībā, no kuriem īpaši jāizceļ:

- Lidija Ozoliņa “Pieskāriens laikam” un “Mikus Skruzītis – nepiedodami aizmirstais”
- Agnese Neija “Sprostōks ēdiņš, styprōki ļauds”
- Jānis Jaunsudrabiņš “Nāves deja”
- Mērija Grīnberga “Mērijas Grīnbergas atmiņas un dienasgrāmatas”
- Aija Piļka “Dvietes nesaprastais gēnijs”

Krājuma pārbaude (inventarizācija) pārskata periodā nav veikta.

Pārskata periodā tika kritiski izvērtēta un norakstīta aktualitāti zaudējusi, nolietotā un novecojusī literatūra un galda spēles, kopumā 60 eksemplāri 154,20 eiro vērtībā, kā arī periodika – 489 eksemplāri. Šobrīd fondu stāvoklis var tikt raksturots kā apmierinošs, krājuma apgrozījums nav liels (0,5), daudzas no senāk iegādātajām grāmatām nav bijušas izsniegtas ļoti sen. Lasītāji, īpaši bērni, vēlas jaunās grāmatas, kas ir gan aktuālas, gan vizuāli pievilcīgas.

Krājuma rādītāji:

Analizējot bibliotēkas krājuma rādītājus 2025. gadā salīdzinājumā ar 2024. gadu, redzams, ka bibliotēkas piedāvājums ir kļuvis plašāks un kvalitatīvāks, taču lietotāju aktivitāte - īpaši izsniegumu dinamika - ir būtiski samazinājusies. Kopējais jaunieguvumu skaits 2025. gadā nedaudz sarucis, taču pozitīvi vērtējams, ka ir pieaudzis tieši grāmatu jaunieguvumu apjoms, īpaši latviešu oriģinālliteratūra un bērnu literatūra. Tas norāda uz mērķtiecīgu darbu ar vietējo, aktuālo un jaunajai auditorijai paredzēto saturu.

No lasītājiem ir liels pieprasījums pēc jaunākās latviešu oriģinālliteratūras, iecienītākie autori ir Lelde Kovaļova, Dace Rukšāne, Andra Rušmane-Vēja, Zane Enīna, Zane Daudziņa, Dace Judina. Ļoti iecienīti ir biogrāfiskie darbi par pazīstamiem cilvēkiem, ceļojumu apraksti, kā arī ar vietējo vēsturi saistīti izdevumi. Dzejas krājumi tiek izsniegti ļoti reti, no lasītājiem nav pieprasījuma arī pēc jaunākajiem dzejas izdevumiem, tāpēc, komplektējot krājumu, tie tiek iegādāti reti. Ļoti aktuāla ir arī tulkotā literatūra, bieži lasītāji nāk ar konkrētiem pieprasījumiem, jo seko jaunākajai informācijai sociālajos tīklos un grāmatu mīļotāju grupās, tāpēc vēlas lasīt to, kas ir populārs.

Tieši izsniegumu sadaļā iezīmējas visizteiktākās problēmas: kopējie izsniegumi 2025. gadā ir būtiski sarukuši, un īpaši spēcīgs kritums ir novērojams periodikas izsniegumos. Arī grāmatu izsniegumi ir samazinājušies, lai gan daudz mērenāk. Tas kopumā norāda uz lietotāju paradumu maiņu - arvien mazāku interesi par drukātajiem periodiskajiem izdevumiem. Tāpat jaušams, ka pieaugošais krājums un jaunieguvumi ne vienmēr tiek aktīvi izmantoti, kas spilgti redzams arī apgrozības rādītājos: gan grāmatu, gan periodikas apgrozība 2025. gadā ir kritusies.

Lai uzlabotu darbu un palielinātu izsniegumu skaitu, nepieciešams turpināt un pilnveidot komunikāciju starp bibliotēku un lasītājiem gan klātienē, gan digitālajā vidē. Arī turpmāka krājuma optimizācija varētu uzlabot apgrozības rādītājus.

Tabula 11 Krājuma rādītāji

	2023	2024	2025
Jaunieguvumi kopā	850	890	849
t. sk. grāmatas	245	279	296
t. sk. latviešu daiļliteratūra	94	65	114
t. sk. bērniem	86	84	98
Izslēgtie dokumenti	248	1662	349
Krājuma kopskaits	11691	10925	11225
t.sk. grāmatas	9526	9150	9389
t.sk. periodika	2095	1706	1767
Izsniegums kopā	11036	10409	7880
t.sk. grāmatu izsniegums	5920	5894	5128
t.sk. periodikas izsniegums	4441	3600	2341
Grāmatu krājuma apgrozība	0,6	0,6	0,5
Periodisko izdevumu apgrozība	2,1	2,1	1,3

Bērnu un jauniešu literatūra papildināta atbilstoši lasītāju pieprasījumam un izdevniecību piedāvājumam. Pārskata periodā iegādātā bērnu un jauniešu literatūra veido apmēram 1/3 no kopējā

saņemto grāmatu skaita un, kā redzams, salīdzinot ar 2024.gadu, iegādāto bērnu grāmatu skaits ir palielinājies. Čaklākie lasītāji ir pirmskolas un sākumskolas bērni, tāpēc veidojot krājumu, dominē šai auditorijai paredzētās grāmatas. 2025.gadā tika abonēti pieci (Astes, Avene, Baltais Valis, Ilustrētā Junioriem, Ilustrētā Junioriem Mini) preses izdevumi bērniem. Nepieciešams papildināt spēļu klāstu ar jaunām PlayStation spēlēm, iespēju robežās piekomplektēt galda spēles. 2025.gadā iegādātas trīs jaunas galda spēles.

Tabula 12 Lasītāko bērnu un jauniešu grāmatu tops

	Grāmatas autors	Grāmatas nosaukums	Izdevējs	Izd. gads	Izsn. skaits
1	Knauzere, Kitija	Es gribu sunīti, vienalga kādu	Liels un mazs	2023	48
2	Vanaga, Agnese	Sirdslietas	Liels un mazs	2023	27
3	Zandere, Inese	Izdomā sev auto	Liels un mazs	2023	24
4	Pitseps, Juhani	Vecmāmiņa, kas pārvērtās par kucēnu	J.Rozes apgāds	2023	21
5	Kirkopelto, Katri	Mollis	Helios	2024	19

Datubāzes

Pārskata periodā Bibliotēkai bija 3 abonētās datubāzes – Letonika, News un elektronisko grāmatu lasītava 3td. Piekļuve ārpus bibliotēkas telpām nodrošināta Letonika.lv, un pārskata periodā četriem lietotājiem – EBSCO datubāzei. Kā redzams zemāk ievietotajā tabulā, datubāzu popularitāte Bibliotēkas apmeklētāju vidū nav liela. Letonika ir datubāze, ko abonē arī Aknīstes vidusskola, tāpēc Bibliotēkā tā nav plaši izmantota. Interese par elektroniskajām grāmatām arī nav liela, joprojām lasītāji dod priekšroku drukātajām grāmatām.

Tabula 13 Bibliotēkā pieejamo datubāzu izmantojums

Datubāze	2023	2024	2025
Letonika			
lejuplāžu skaits	151	140	121
News			
lejuplāžu skaits	34	65	71
Citas			

Krājuma un datubāzu popularizēšana

Lai popularizētu krājumu abonementā un Bērnu literatūras nodaļā, katru mēnesi tiek rīkotas izstādes ar krājumā esošajām grāmatām. Izstādes ir dažādas – veltītas gan rakstniekiem – jubilāriem, gan svētku un atceres dienām, gan arvien lielāku popularitāti gūstošajām ANO svinamajām dienām. Šīs izstādes, kas bieži ir nelielas, ir iespēja aktualizēt grāmatas, kuras ikdienā ir aizmirstas un netiek bieži lasītas. Daļa bibliotēkas lasītāju paļaujas uz bibliotekāra gaumi un paši plauktos grāmatas nemeklē, tāpēc šī ir iespēja piedāvāt lasītājam grāmatas, kas var veidot lasītāja gaumi. Bērnu literatūras nodaļā šo izstāžu plaukts ir novietots labi redzamā vietā, un bieži bērni, ejot tam garām, ieinteresējas par kādu no izvietotajām grāmatām. Pārskata periodā notika 50 krājumu popularizējošas izstādes (23 Bērnu literatūras nodaļā, 27 Abonementā).

Datubāzes tiek popularizētas vairākos veidos: reģistrējot jaunu lasītāju, tiek sniegta informācija par pieejamajām datubāzēm un to iespējām. Bibliotēkā ir izvietoti informatīvi plakāti, kas sniedz informāciju par datubāzēm, tādi tiek periodiski publicēti arī sociālajos tīklos. Informatīvajās nodarbībās jauniešiem,

piemēram, Dzejas dienu aktivitātēs, tiek mutiski sniegts aicinājums uzzināt par tēmu vairāk, ielūkojoties, piemēram, Letonikā.

Tā kā bibliotēkas apmeklētāji nav aktīvi datubāzu lietotāji, 2026.gadā plānots ieviest publikāciju sociālajos tīklos “Nedēļas atklājums”, kurā ieraksta vai īsa video formā uzskatāmi tiek demonstrēti viens konkrēts resurss vai raksts ar pievilcīgu anotāciju no datubāzes. Tas ļaus apmeklētājiem iepazīt datubāzes un saprast, ka to izmantošanas nav sarežģīta. Piemēram, “Letonika šodien iesaka...” vai “Vai zināji, ka Letonikā pieejami arī klausāmtēksti?” Lai veicinātu datubāzu izmantošanu bērniem un jauniešiem, tiks veidotas spēles ar jautājumiem, atbildes uz kuriem iespējams atrast Letonika datubāzē.

Programma “Grāmatu iepirkums publiskajām bibliotēkām”

Programmas ietvaros tika saņemtas 19 grāmatas par summu 230,76 eiro, tai skaitā desmit bērnu grāmatas, četras nozaru literatūras grāmatas, pieci daiļliteratūras darbi. Piedāvājums ir kvalitatīvs, un šī ir lieliska iespēja papildināt bibliotēkas krājumu ar augstvērtīgu literatūru. No iegādātajām grāmatām visbiežāk izsniegtās bija: Liepiņš, K. *Andīnisms*, Lejiņš, J. *Dieva dusmības bērni*, Rozenberga, M. *No Sarkandaugavas līdz Havanai*, Adisone, L. *Vēstules no Latvijas*. No bērnu grāmatām visvairāk lasītas: Goldings, V. Grafiskais romāns *Mušu valdnieks*, Lenasa, A. *Krāsu mošķis*, Bauere, J. *Kā nobiedēt briesmekli*. Informācija par iegādātajām grāmatām tika publicēta sociālajos tīklos Facebook un Instagram, kā arī jaunieguvumu plaukta izstādē abonementā un bērnu literatūras nodaļā.

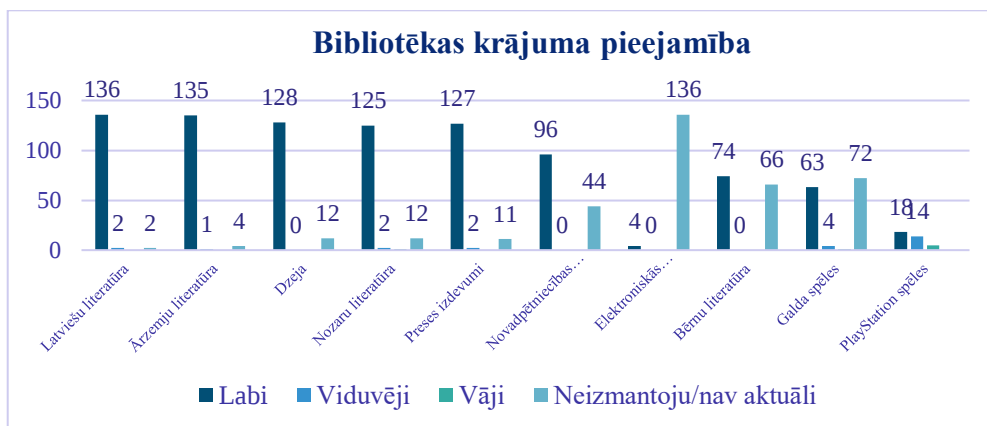
Tabula 14 Lasītāko grāmatu tops

	Grāmatas autors	Grāmatas nosaukums	Izdevējs	Izdošanas gads	Izsniegumu skaits
1	Rīda, Šellija	Plūsti kā upe	Latvijas mediji	2025	14
2	Kovaļova, Lelde	Klusie kaimiņi	Zvaigzne ABC	2024	14
3	Rukšāne, Dace	Lu-lū un eņģelis	Zvaigzne ABC	2024	12
4	Daudziņa, Zane	Bērnudienas komunālijā	Zvaigzne ABC	2024	12
5	Rušmane-Vēja, Anda	Spītnieki	Latvijas Mediji	2025	11

Darbs ar parādniekiem

Reģistrējoties bibliotēkā, lietotāji tiek informēti par izdevumu izmantošanas termiņu, iespēju izmantot elektronisko katalogu, lai termiņu pagarinātu. Grāmatu un preses izdevumu atgriešanas termiņa neievērošana ir viena no bibliotēkas problēmām, kas turpinās gadu no gada, un sagādā neērtības gan darbiniekiem, gan lasītājiem. Darbs ar parādniekiem tiek veikts regulāri, galvenokārt sazinoties telefoniski vai sociālajos tīklos. Bieži grāmatas tiek atgrieztas pēc pirmā atgādinājuma, bet ir gadījumi, kad arī vairākkārtēji atgādinājumi tiek ignorēti, vai nomainīts telefona numurs. Bērni un jaunieši ir tā lietotāju grupa, kuriem termiņu ievērošana sagādā vislielākās grūtības. Bieži vien bibliotēku apmeklē vairākas reizes nedēļā, bet grāmatas nodot aizmirst. Sazināšanās ar vecākiem ir viens no risinājumiem, bet arī tas ne vienmēr darbojas.

Ar bibliotēkas krājumu saistītās problēmas un to risinājumi, vajadzības, galvenie secinājumi pārskata periodā

39.att. Bibliotēkas krājuma pieejamība

2024.gada nogalē veiktajā aptaujā vērtējums par bibliotēkas krājuma pieejamību ir līdzīgs visos nosauktajos kritērijos, lielākā daļa respondentu ir atzīmējuši tos ar «labi». Izņēmums ir elektroniskās datubāzes, kurās visvairāk atzīmētā atbilde ir «neizmantoju/nav aktuāli». Iespējams, nepieciešams izplatīt vairāk informācijas par pieejamajām datubāzēm un to izmantošanas veidiem. Pie kritērijiem «galda spēles» un «PlayStation» spēles vairākas reizes minēts vērtējums «viduvēji» un «vāji», tas nozīmē, ka nepieciešams papildināt un atjaunot pieejamo spēļu klāstu.

7. Darbs ar bērniem un jauniešiem

Šajā sadaļā aprakstītās aktivitātes atbilst ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķiem

Bērnu nodaļas darba prioritāte nemainīgi ir darbs ar bērniem un jauniešiem. Bibliotēkā regulāri tiek rīkoti tematiski un literāri pasākumi, apmeklētāji tiek iepazīstināti ar bibliotēkas piedāvājumiem, jaunu un interesantu lasāmvielu, informatīvajiem materiāliem, tiek rīkotas aizraujošas izklaides un radīta patīkama atmosfēra, lai radītu vēlmi apmeklēt bibliotēku.

Darbs ar bērniem un jauniešiem raksturojums un vispārīgie rādītāji

2025. gadā bērni un jaunieši saglabā ļoti svarīgu lomu bibliotēkas darbībā, taču vairākos rādītājos vērojamas mērenas izmaiņas, salīdzinot ar 2024. gadu. Aktīvo bērnu lietotāju skaits 2025. gadā ir nedaudz sarucis - no 250 līdz 242, kas ir 3,2% samazinājums.

Pozitīvi vērtējams, ka bērnu fiziskais apmeklējums bibliotēkā 2025. gadā ir nedaudz pieaudzis - no 7661 līdz 7723, kas ir 0,8% pieaugums. Tas norāda, ka bērni un jaunieši labprāt apmeklē bibliotēku un izmanto tās telpas un pakalpojumus.

Izsniegumu skaits bērniem 2025. gadā ir samazinājies par 7,3%. Šī tendence norāda, ka, lai gan bērni bibliotēku apmeklē biežāk, viņi lasa mazāk grāmatu, bērnu un jauniešu interese vairāk vērsta uz aktivitātēm un pasākumiem. Iespējams, to ietekmē arī digitalizācija, informācijas patēriņa paradumu maiņa un vispārēja tendence vairāk laika pavadīt bibliotēkas telpās, spēlējoties, socializējoties, uzturoties, drošā, sakārtotā vidē, kas visiem bērniem nav pieejama savās mājās. Kā tika minēts iepriekš, vasaras

periodā Bērnu literatūras nodaļā tika veikts remonts, daļēji tika ierobežota piekļuve bibliotēkas resursiem, tāpēc šajā laika posmā gan apmeklējums, gan izsniegums bija mazs.

Bērni un jaunieši ir ļoti svarīga bibliotēkas apmeklētāju daļa, un tāpēc nepieciešams turpināt iesāktās tradīcijas, kas veicina lasīšanu - tematiskās izstādes, personalizētus ieteikumus, aktivitātes, pasākumus, lasīšanas konkursus un izaicinājumus.

Uzziņu darbs, pakalpojumi, prasmju un iemaņu attīstīšana, pasākumi dažādām vecuma grupām

Bērnu un jauniešu literatūras nodaļā 2025.gadā sniegtas aptuveni 370 uzziņas. Visbiežāk uzziņas tiek sniegtas bērniem, kuriem interesē konkrētas tēmas lasāmviela un nepieciešama palīdzība datora, spēļu konsoles lietošanā, spēles konta izveidē. Ļoti bieži apmeklētāji ir bērnu vecāki, kuri nāk ar konkrētu lūgumu, piemēram, grāmatas bērniem, kuri uzsāk lasīt. Tāpat, pirmsskolas un skolas pedagogi ierodas ar konkrētiem vaicājumiem – mēneša tematam atbilstošas grāmatas, ludziņas un scenāriji pasākumiem. Gada sākumā visbiežākais pieprasījums ir dzejoļi, jo notiek daudzlasišanas konkursi. Veicot uzziņu un informācijas darbu, tiek izmantoti visi bibliotēkā pieejamie resursi – uzziņu fonds, dažādi interneta resursi un abonētās datubāzes.

Bērnu literatūras nodaļā apmeklētājiem pieejami 2 datori, un tā kā pieaugušie datorus Bibliotēkā izmanto reti, bērniem atļauts izmantot arī trīs abonementā esošos datorus, ievērojot laika ierobežojumu. Pārskata periodā ierīču izmantošana reģistrēta 1751 reizi, kopā 136 lietotāji. Kaut gan galvenais datora izmantošanas veids ir datorspēles, vajadzības gadījumā skolēniem tiek sniegta palīdzība informācijas meklēšanā internetā, bibliotēkas e-katalogā un abonētajās datubāzēs.

Brīvā laika pavadīšanai bērni un jaunieši ļoti aktīvi izmanto galda spēles un spēļu konsoli.

Pārskata periodā izvietotas krājuma popularizēšanas izstādes – literātiem veltītas, tematiskās, gadskārtu un valsts svētku, kā arī 3 pastāvīgās izstādes – “Jaunākās grāmatas”, “Iesaku izlasīt” un “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijas grāmatu plaukts”. Par bērnu nodaļas jaunieguvumiem tiek veidota izstāde un ievietota informācija sociālajos tīklos.

Veiksmīgākie pasākumi, lasīšanas veicināšanas aktivitātes

Pārskata periodā notikuši 39 lasīšanas veicināšanas, kā arī bibliotēkas un tās pakalpojumus izzinoši un popularizējoši pasākumi – bibliotekārās stundas, lasījumi, informatīvās nodarbības, tematiskie pasākumi. Kā visveiksmīgākos un visplašāk apmeklētos pasākumus bērnu auditorijai jāmin:

Šajā gadā svarīgākais notikums darbā ar bērniem un jauniešiem bija remonts bibliotēkas Bērnu un jauniešu literatūras nodaļā, kura šajā vasarā piedzīvojusi skaistas vizuālas pārmaiņas - tika nomainīta grīda, griesti, gaismas ķermeņi, atjaunotas sienas, papildināts inventārs. Iekārtojot telpu, ir izveidoti "stūrīši" dažādiem vecumiem un interesēm. Tāpēc 5.septembrī rīkojām svinīgu šīs telpas atklāšanu, kurā teicām paldies tiem, bez kuriem telpas nebūtu piedzīvojušas tādas vizuālās pārmaiņas un sadarbības partneriem, kā arī visiem bērniem, kuri bibliotēku izvēlas par savu mīļāko brīvā laika pavadīšanas vietu un vecākiem, kuri mudina bērnus apmeklēt bibliotēku un paši nāk reizē. Šajā svētku reizē arī sveicām Grāmatu Bingo dalībniekus un foto konkursa “Mans kaķis” uzvarētājus. Mazākos un lielākos dalībniekus priecēja radošas un aktīvas aktivitātes – aizraujoša ekspedīcija pa bibliotēku un jautra sejiņu apgleznošana.

40.att.Vasaras noslēguma pasākums 05.09.2025. Foto: I. Elksne

Kā veiksmīgāko lasīšanas veicināšanas aktivitāti sadarbībā ar PII “Bitīte” var minēt rīta lasīšanas stundas, kuras ir kļuvušas par stabilu un iemīļotu tradīciju, kas turpinās jau vairāku gadu garumā. PII “Bitīte” vecāko grupu bērni kopā ar skolotāju katru nedēļu apmeklē bibliotēku, kur lasām grāmatas, pārrunājam izlasīto, bērni atbild uz jautājumiem, piedalās radošās un tematiskās aktivitātēs. Pagājušajā gadā tika novadītas 29 lasīšanas stundas. Lasīšanai tiek izvēlētas gan Bērnu žūrijas grāmatas, gan tematiskajam plānojumam un svinamajām dienām atbilstoša literatūra.

41.-42.att.Lāčplēša dienas lasīšanas stunda - klausāmie stāstu no Gundegas Sējas grāmatas "Kā es ar opi braucu Latviju lūkoties", rakstām novēlējumu Latvijai dzimšanas dienā. Nodarbību vada: V. Buiķe. Foto: I. Elksne

43.att.Ziemeļvalstu Literatūras nedēļa Rīta lasījums – A.Vanagas “Sirdslietas”. Nodarbību vada: V. Buiķe. Foto: I. Elksne

Miķeļdienā kopā ar bērniem pētījām dažādus labības veidus, salīdzinājām rudzu, miežu, kviešu un auzu vārpas un graudus, malām graudus dzirnaviņās un pētījām, vai iegūtie milti ir tādi paši kā veikalā nopirktie baltie milti un, protams, pagāršojām maizīti, kas cepta no dažādiem graudiem.

44.att. Miķeļdienas pasākums "Mārīšu" grupai. Nodarbību vada: V. Buiķe. Foto: I. Elksne

45.att. Lasām Ineses Zanderes dzejoļu grāmatu "Ceļotājs čemodāns". Nodarbību vada: V. Buiķe. Foto: I. Elksne

Kopā ar sagatavošanas grupu bērniem tika arī runāts par medijpratības jautājumiem- novadītas 4 stundas par to, kas ir interneta atkarība un drošība internetā, vai var ticēt visam, ko redz internetā. Izmantojām Drossinternets.lv piedāvātos materiālus - pasakas, filmaņas, uzdevumus.

46.-47.att. Medijpratības nodarbības "Rūķīšu" grupas bērniem. Nodarbību vada: V. Buiķe. Foto: I. Elksne

48.-51.att. Ar mūsu aktīvākajiem Bērnu žūrijas dalībniekiem svinējām lasīšanas aktivitātes noslēgumu - veicot atjautības un lasītprasmes uzdevumus, sadarbojoties ar komandas biedriem un saņemot balviņas. Pasākumu vada: V. Buiķe. Foto: I. Elksne

Notikušas arī vairākas iepazīšanās ar bibliotēku nodarbības un tematiskās nodarbības jaunāko PII grupu bērniem, kuri šobrīd vēl nav aktīvi bibliotēkas apmeklētāji. Bērni iepazīnās ar bibliotēku un grāmatu daudzveidību, grāmatu uzbūvi, klausījās priekšā lasīšanu, veica radošus uzdevumus, piedalījās rotaļās un sarunās.

52.-53.att. Iepazīšanās ar bibliotēku jaunāko grupu bērniem. Nodarbības vada: V. Buiķe. Foto: I. Elksne

54.-55.att. Dzimšanas dienas tēma “Skudriņu” grupai, gatavojoties PII Bitīte dzimšanas dienai. Nodarbību vada: V. Buiķe. Foto: I. Elksne

Kā jauku tradīciju, turpinājām rīkot salasīšanās pēcpusdienas pirmskolas bērniem ar vecākiem. Viena no tām bija veltīta Valentīndienai - lasījām D. Mellinga grāmatiņu “Mēs tevi mīlam, lācēn!”, gatavojām apsveikumus mīliem cilvēkiem un garšīgu našķi. Savukārt atzīmējot Starptautisko Ģimenes dienu, bibliotēkā pavadījām bezrūpīgu salasīšanās pēcpusdienu, lasot grāmatu par mīļo zaķēnu, gatavojot izcili garšīgus augļu salātus un skaistu pārsteigumu mājās palikušajiem ģimenes locekļiem.

56.-57. att. Salasīšanās pēcpusdiena bērniem ar vecākiem februārī. Nodarbību vada: V. Buiķe. Foto: I. Elksne

58. – 59.att. Salasīšanās pēcpusdiena bērniem ar vecākiem maijā. Nodarbību vada: V. Buiķe. Foto: I. Elksne

Lasīšanas veicināšana tika apvienota ar radošām aktivitātēm - fotogrāfiju konkurss “Mans kaķis”, (tika iesūtīta 51 fotogrāfija), foto zibakcija “Es un manas grāmatas” (8 dalībnieki), vasaras lasīšanas pasākums “Grāmatu BINGO” (piedalījās 15 bērni)

60.-63.att. Fotogrāfiju un lasīšanas konkursi.

Maijā pie mums ciemojās zelta retrīvers Amors Tobiass un viņa saimniece Karīna Zaņģe. Uzzinājām daudz ko jaunu par cilvēka labākajiem draugiem suņiem un tieši par Tobiasu, un kādam tā bija iespēja pārvarēt savas bailes no suņiem.

64.-65.att. Bibliotēkā viesojas zelta retrīvers Amors Tobiass. Foto: L. Jaujeniece

Sadarbībā ar Aknīstes vidusskolu tiek piedāvātas bibliotekārās stundas. Kopā ar Aknīstes vidusskolas 10. un 11.klases jauniešiem izspēlējām Starptautiskās Dzimtās valodas dienas

viktorīnu. Darbojoties jauktās komandās, jaunieši atbildēja uz dažādiem ar valodu saistītiem jautājumiem.

66.att. Starptautiskā Dzimtās valodas dienas viktorīna Aknīstes vidusskolas 11.klasei. Nodarbību vada: I. Elksne. Foto: I. Elksne

11.februārī jau 22.gadu pēc kārtas tiek atzīmēta Drošāka interneta diena, kuras ietvaros arī pie mums norisinājās vairākas aktivitātes: nodarbība "Mana digitālā pēda" 2.klases skolēniem (uzzināja - kas ir digitālā pēda, kā tā rodas, kā to pasargāt); QR kodu izaicinājums 4. – 12.klašu skolēniem.

67.-68.att. Nodarbība "Mana digitālā pēda" AVS 2.klases skolēniem. Nodarbību vada: V. Buiķe. Foto: I. Elksne

69.att. AVS 6.klases skolnieces piedalās QR kodu izaicinājumā. Foto: I. Elksne

Jau otro gadu piedalāmies Nacionālajā Skaļās lasīšanas sacensībā. Martā 5.klases skolēni apmeklēja bibliotēku, uzzināja par konkursa norisi un veica pirmo sagatavošanās soli - bibliotēkas grāmatu krājumā sameklēja sev piemērotas un saistošas grāmatas, kuras lasīs un izvēlēsies fragmentu skaļai lasīšanai publikas (savu klasesbiedru un žūrijas) priekšā. Nākamā tikšanās notika aprīlī, un no klases tika izvēlēts viens izteiksmīgākais lasītājs, kurš pārstāvēja savu klasi starpreģionālajā finālā Jēkabpilī.

70.att. Nacionālās Skaļās lasīšanas sacensības ievadposms – grāmatu izvēle. Nodarbību vada: I. Elksne. Foto: I. Elksne

71.att. AVS 5.klases pārstāvis Renārs Pūpols starpreģionālajā finālā Jēkabpilī. Foto: JGB

72.att. Kopā ar Aknīstes vidusskolas 10.klases komandām un skolotāju Arvi izspēlējām Eiropas Valodu dienas viktorīnu. Nodarbību vada: I. Elksne. Foto: I. Elksne

Ikgadējie Dzejas dienu pasākumi piesaista daudz dažādu vecumposmu dalībnieku.

73.-74.att. Dzejas dienas - ciemos "Mārītes", lai parunātos par dzejnieku Raini, klausītos un iemācītos skaitāmpantus un dzejoļus un arī izkustētos jaunrā spēlē!

1.-4.klašu skolēni, darbojoties uzdevumu stacijās (radošā, sportiskā, atjautīgā, simbolu, dabas), uzzināja jaunus faktus par dzejnieka Raiņa daiļradi un biogrāfiju.

75.-77.att. Dzejas dienu nodarbības AVS 1.-4.klašu skolēniem. Nodarbības vada: V. Buiķe. Foto: I. Elksne

Turpinot iepriekšējos gados iesākto tradīciju, Dzejas dienu mēnesī aicinājām jauniešus kopā ar klases audzinātāju vai mācību priekšmeta skolotāju piedalīties radošās rakstīšanas nodarbībā "...un no kurienes nāc tu?" un pavadīt vismaz stundu mierpilnā, harmoniskā gaisotnē, atklājot savu radošo potenciālu un radot savu dzejoli. Šoreiz tiks izmantots šablons "Es nāku no...", kuru papildinot ar emocijas, atmiņas un sajūtas raksturojošiem vārdiem, katrs dalībnieks radīs dzejoli, kas vēsta par to, kāpēc esam tieši tādi kā esam. Apmeklēja 8., 9., 11., 12. klases skolēni.

78.-79.att. Radošās rakstīšanas nodarbība jauniešiem “...un no kurienes nāc tu?” Nodarbību vada: I. Elksne. Foto: I. Elksne

Dzejas dienu ietvaros, sadarbojoties ar Kultūras darba organizatori Aknīstē, rīkojām pasākumu ģimenēm ar bērniem “Zelta sietiņa spēles”, kuru laikā tika pieminēts un godināts dižais dzejnieks Rainis. Šajā pasākumā kā brīvprātīgos palīgus piesaistījām Aknīstes vidusskolas 11.klases skolnieces, kas bija ļoti veiksmīgs risinājums, jo katrai stacijai bija nepieciešama atbildīgā persona, un meitenes ar uzticētajiem pienākumiem tika galā lieliski.

80.-81.att. Pasākums ģimenēm ar bērniem “Zelta sietiņa spēles” sadarbībā ar Gārsenes TN un kultūras darba organizatori Aknīstē. Pasākumu vada: V. Buiķe, S. Strika, I. Elksne. Foto: I. Elksne

Arī šogad oktobra beigās rīkojām bērniem tik ļoti gribētu un gaidītu mazliet spočīgu ballīti, kurā bija dejas un rotaļas kopā ar Raganiņu, nedaudz baisa saldumu meklēšana bibliotēkas telpās un pagrabā, radoša darbošanās, fotostūrītis, izlaušanās spēle, sejiņu apgleznošana. Lai pasākumu padarītu interesantāku un atšķirīgāku, tika uzaicināts animators - Raganiņa, kura darbojās ar bērniem, iesaistot daudzveidīgās rotaļās, spēlēs, izaicinājumos.

82.-84.att. Helovīna dienas pasākums 31.10.2025. Aktivitātes vada: V. Buiķe, I. Elksne, Raganiņa.
Foto: I. Elksne

Problēmas bibliotēku darbā ar bērniem un jauniešiem, to iespējamie risināšanas ceļi

Joprojām aktuāls ir jautājums par grāmatu atgriešanas termiņu ievērošanu. Bērni ļoti labprāt pavada pēcpusdienas bibliotēkā, bet bieži aizmirst to, kādā vietā viņi atrodas un sāk nodarboties ar aktivitātēm, kas nav piemērotas bibliotēkai. Tiek risināti ar disciplīnu saistīti jautājumi, veikts audzināšanas darbs par savstarpējām attiecībām, valodas kultūru, izturēšanos vienam pret otru, attieksmi pret savām un citu personīgajām mantām. Šajā gadā ir aktualizējusies nepieciešamība pēc novērošanas kamerām bibliotēkas priekšelpā un Bērnu literatūras nodaļā, jo bija atkārtoti gadījumi ar mantu slēpšanu un tīšu bojāšanu.

8. Novadpētniecība (vietējā kultūras mantojuma saglabāšana un attīstība) Šajā sadaļā aprakstītās aktivitātes atbilst ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķiem

Novadpētniecības darba virzieni un pakalpojumi, pārskata perioda prioritātes, jauninājumi novadpētniecības darbā

Novadpētniecības darbs tiek veikts, balstoties uz trijiem darbības virzieniem:

1. Novadpētniecības materiālu vākšana un saglabāšana

Pārskata periodā bibliotēkas novadpētniecības krājumā ir iekļauti 287 priekšmeti, kas raksturo Aknīstes un tās tuvākās apkārtnes kultūrvēsturi. Salīdzinot ar 2024.gadu, krājumā iekļauto priekšmetu skaits

2025.gadā ir mazāks – tas skaidrojams ar to, ka 2024.gadā tika sākti apstrādāt gārsenieša Andreja Spoles arhīvs, no kura liela daļa bija vēstules. Vēstules tika uzņemtas krājumā kā vēstuļu komplekti pa gadiem (komplektā bija 5 – 15 vēstules, kuras netika atsevišķi aprakstītas un citādi apstrādātas, atsevišķi tika tikai signētas un iepakotas), tāpēc krājumā uzrādījās lielāks priekšmetu skaits nekā 2025.gadā.

Krājumā 2025.gadā tika iekļauti dokumenti (12 gb.), atsevišķas fotogrāfijas (87 gb.), fotoalbumi (2 gb. – abos albumos kopā 88 fotogrāfijas); rokraksti (17 gb.), priekšmeti (23 gb.), iespaiddarbi (106 gb.), grāmatas (9 gb.), numismātika (4 gb.) u.c.

Trīs senākie krājumā iekļautie priekšmeti ir: lineāls (veršoks) no 19.gs.beigām – salokāms koka lineāls ar misiņa uzgaļiem; pulkstenis no ~1900.gada - Jūgendstila sienas pulkstenis ar svārstu un uzvelkamo atslēgu un Bībele no 1905.gada.

85.att. Salokāmais lineāls (19.gs.beigas). Foto – L.Jaujence

Visi krājumā iekļautie priekšmeti ir atbilstoši sapakoti, novietoti glabāšanā, tiem ir veikts zinātniskais apraksts un veikta fotofiksāža vai skenēšana.

Skaita un kultūrvēsturiskās vērtības ziņā 2025.gadā visapjomīgākais novadpētniecības materiālu dāvinājums tika saņemts no Jāņa Dzeņa (Aknīstē) – grāmatas, mazie interjera priekšmeti, dokumenti un fotogrāfijas.

2. Novadpētniecības materiāla pētniecība

2025.gadā tika turpināts un pabeigts darbs pie 2024.gadā saņemtā lielapjoma dāvinājuma – gārsenieša Andreja Spoles arhīva (dokumenti, fotogrāfijas, korespondence).

2025.gada otrajā pusē tika uzsākts apstrādāt aknīstieša Jāņa Dzeņa dzimtas arhīvs, kas nozīmēja plašu izpēti gan fotogrāfijām, gan dokumentiem. Izmantojot jauniegūtos materiālus **būtiski tika** papildināts apkopojums par atsevišķām personībām (Krišjāni Dzeni, Annu Dzeni, Bērtuli Kriškānu u.c.) un vēsturiskajiem notikumiem, kas skāra gan Dzeņu, gan daudzas citas dzimtas Latvijā (īpašumu nacionalizēšana, deportācijas u.c.)

86.att. Viens no Aknīstes pagasta Dzeņu dzimtas dokumentiem (Aprakstītās mantas atņemšanas akts, 1949), kurā uzskaitītas saimniecībā esošās ēkas, to izmēri un stāvoklis – šāda veida dokumenti liecina ne

tikai par notikušo mantas atņemšanas faktu, bet arī par saimniecības stāvokli, tajā esošo apbūvi, kas līdz mūsdienām nav saglabājusies.

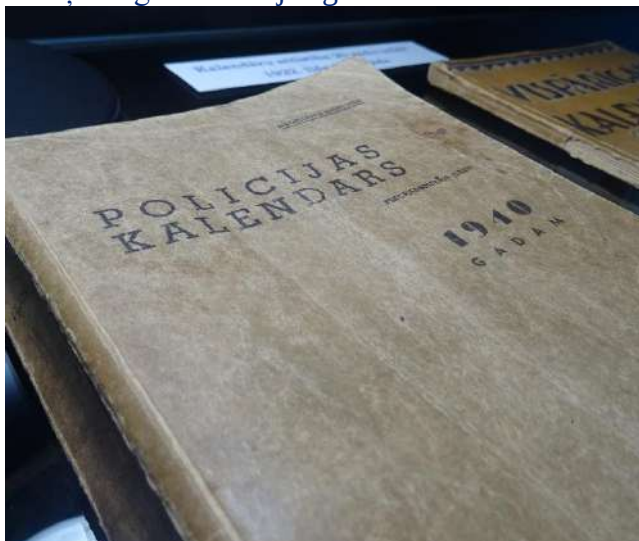
Veicot saņemtā materiāla pētniecību, katrs dokumentos vai citos materiālos atrodamais fakts tiek piefiksēts vai nu konkrētas personības, mājvietas vai vēsturiskā notikuma aprakstā.

3. Novadpētniecības materiāla popularizēšana sabiedrībā

Novadpētniecības krājumā esošie priekšmeti ir pieejami apskatei bibliotēkas novadpētniecības pamatekspozīcijā un mainīgajās ekspresizstādēs. Mainīgās ekspresizstādes (tematiskā izstāde un jaunieguvumu izstāde) tiek atjaunotas 1 reizi mēnesī – ja nerodas situācijas, kad eksponētās mākslas izstādes vajadzībām ir vajadzīgas papildus vitrīnas (kuru skaits bibliotēkai ir ierobežots).

2025.gadā notikušās tematiskās ekspresizstādes:

Janvārī – Kalendāra attīstības ceļš 20.gs. 20-40tajos gados

87.att. Fragments no tematiskās izstādes “Kalendāra attīstības ceļš 20.gs. 20-40tajos gados”. Foto – L.Jaujence

Februārī – Kā varēja klausīties mūziku 20.gs.60-70tajos gados

Martā – Kāzu godu saimnieču piemiņas medaļu izstāde (*atsaucoties uz iznākušo Agneses Neijas grāmatu “Sprostōks ēdīns, styprōki ļauds”*)

Maijā – Gārsenietim, Latvijas diplomātiskā dienesta darbiniekam Albertam Kreņevskim – 80

Jūnijā – Sveicam visus absolventus! (fotogrāfijas, dokumenti un grāmatas no skolu izlaidumiem 20.gs.30-40tajos gados)

Augustā – Galda spēles 20.gs.80-tajos gados

Oktobrī – Rakstāmrīki 20.gs.50-70tajos gados

Novembrī – Skolotājam Jānim Ķipānam – 80

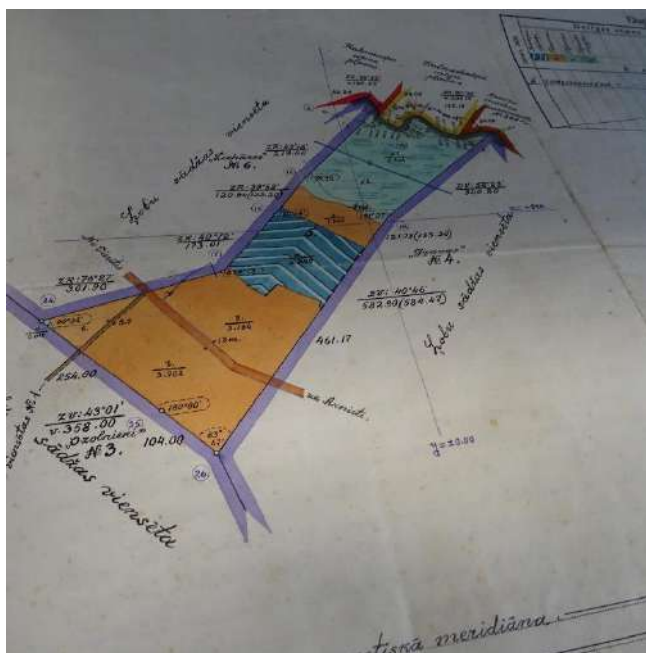
Decembrī – Ko raksta prese decembrī? (dažādu laika periodu decembra preses izdevumi)

2025.gadā tika sarīkotas 6 jaunieguvumu izstādes:

Janvārī – Antras Minkevičas dāvinājums: Patvāris no 20.gs.sākuma

Februārī – Olgitas Vizules dāvinājums: materiāli par Annas Mazurevičas, Aknīstes slimnīcas vecākās māsas, darba laiku no 1947. līdz 1989.gadam.

Martā – Normunda Mežaraupa dāvinājums: Aknīstes pagasta Ļobu sādžas īpašumtiesību dokumenti no 20.gs.20-30tajiem gadiem.

88.att. Fragments no martā notikušās jaunieguvumu izstādes:
Zemes robežu plāns Ļobu sādžā Aknīstes pagastā.
Foto – L.Jaujeniece

Maijā – Annas Zdūnes dāvinājums: rokdarbi un fotogrāfijas

Augustā – Zigrīdas Jasinevičas dāvinājums: dažādi priekšmeti no senā Aknīstes pagasta valdes nama bēniņiem.

Novembrī – Andreja Spoles dāvinājums: Aknišas-Gārsenes kooperatīva kasieres Līzes Staltāns dokumenti no 20.gs.20-30tajiem gadiem.

Novadpētniecības priekšmetu pamatekspozīcijā skatāmi priekšmeti tematiski izvietoti 9 vitrīnās, piedāvājot Aknīstes (arī Asares un Gārsenes teritoriju) vēstures 9 stāstus: arheoloģijas priekšmeti un ļaužu nodarbinātība senatnē, 20.gs.30-to gadu ekonomika Aknīstē (ebreju veikali), deportāciju periods, padomju laika godu svinības, padomju perioda sadzīve, reliģijas vēsture, medicīnas vēsture, izglītības vēsture un I un II Pasaules kara liecības no Aknīstes un tuvējās apkārtnes.

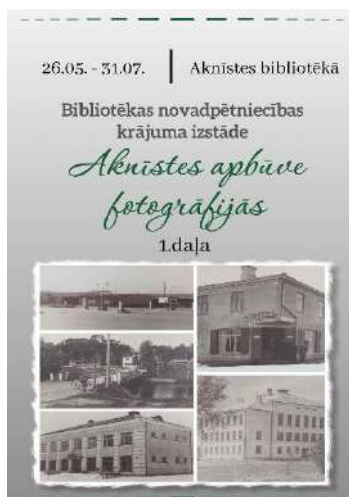
Novadpētniecības nodaļa piedāvā saviem apmeklētājiem ne tikai vēsturisko savas vietas informāciju, bet arī mūsdienās aktuālo: visa gada laikā 1 reizi mēnesī piedāvājam mākslas izstādes no dažādām Latvijas vietām. Tomēr mūsu uzstādījums ir tāds, ka šai ir jābūt iespējai arī vietējiem iedzīvotājiem parādīt savu radošo veikumu.

2025.gadā notika šādas vietējo cilvēku darbu izstādes:

- Aknīstietes Intas Jakovļevas gleznu izstāde (bija 2 atšķirīgas izstādes dažādos mēnešos);
- Aknīstes Mākslas skolas audzēkņu akvareļu darbu izstāde “Ainavas” un “Klusā daba”
- Aknīstieša Daniela Matulēna Lego roboti un telpiskie veidojumi;
- Aknīstes Mākslas skolas audzēkņu diplomdarbu izstāde.

Šādu izstāžu rīkošana ļauj paplašināt materiālu klāstu par vietējām personībām: katram no tiem tiek iekārtota viņa māksliniecisko darbu mape, kurā apskatāmi visi kādreiz bibliotēkā izstādītie darbi. Šāda materiālu apkopošana uzsākta praktizēt no 2024.gada vidus.

2025.gada maijā - augustā tika eksponēta īpaša fotoizstāde no bibliotēkas novadpētniecības krājuma “Aknīstes apbūve fotogrāfijās – 1.daļa”.

89.att. Informatīvā afiša par izstādi “Aknīstes apbūve fotogrāfijās – 1.daļa” (aut. I. Elksne)

Novadpētniecības darbs tiek popularizēts vairākos veidos:

Publikācijās presē

- 05.02.2025. notika tikšanās ar laikraksta “Latvijas Avīze” žurnālistiem, Aknīstes pilsētas pārvaldes un Aknīstes bibliotēkas Novadpētniecības nodaļas darbiniekiem, lai sniegtu informāciju presi par Aknīsti, tās ekonomisko attīstību pirms/pēc iestāšanās Eiropas Savienībā (publikācija tapa, bet nav zināms publikācijas datums)

Rīkotajos pasākumos

- Līdzdarbība Jēkabpils Kultūras pārvaldes rīkotajā pasākumā “Mīli savu novadu”; janvārī – jautājumu par Aknīstes vēsturi sagatavošana;
- Pasākums “Erudīts 2024/2025”, 2.kārta: 17.02.2025., 19 dalībnieki;
- Pasākums “Stāsts par mūsējiem – Spoļu dzimta “Kā palikt latvietim?” 24.02.2025., 8 dalībnieki;
- Pasākums “Erudīts 2024/2025”, fināls: 07.03.2025., 25 dalībnieki;
- Pasākums “Aknīstietim, skolotājam Jānim Ķipānam – 80”: 04.10.2025., 42 dalībnieki.

90.att. Pasākums “Jānim Ķipānam – 80” Aknīstes Bērnu un jauniešu centrā. Vada L.Jaujeniece. Foto – I.Elksne.

- Pasākums “Erudīts 2025/2026”, 1.kārta: 12.12.2025., 34 dalībnieki.

Piedaloties radio raidījumos

- 09.04.2025. Jēkabpils Radio 1 “Sēlija Sēj” – par Aknīstes Novadpētniecības muzeja pievienošanos Valdemāra Ancīša Aknīstes bibliotēkai.
- 29.05.2025. Jēkabpils Radio 1 “Sēlija Sēj” – par Aknīstes šaursliežu dzelzceļa vēsturi.

- 27.06.2025. Jēkabpils Radio 1 “Sēlija Sēj” – par bibliotēkas Novadpētniecības nodaļas rīkotajām ekspedīcijām un tajos ievāktajiem materiāliem.

Piedaloties skolēnu izglītošanas procesā:

- 13.02.2025. pārgājiens ar skolēniem uz Aknīstes šaursliežu dzelzceļa veco tilta vietu;
- 28.03.2025. nodarbība ar Aknīstes vidusskolas 6.klases skolēniem “Kas bija deportācijas? – 25.marts un Latvija”;
- 03.04.2025. nodarbība ar Aknīstes vidusskolas 8.klases skolēniem “Latvija 20.gs.20-30tajos gados: simboli, identitāte, cilvēki, ražošana”.

91.att. Nodarbībā ar Aknīstes vidusskolas 6.klases skolēniem.
Vada L. Jaujeniece. Foto – I. Elksne.

Rīkojot izglītojošus lasījumus:

- 17.05.2025. “Grāmatniecības vēsture un senās reliģiskās grāmatas Aknīstē” (notika Aknīstes luterāņu baznīcā Baznīcu nakts ietvaros)
- 07.11.2025. “Ancene laiku lokos” (Asares bibliotēkas Ancenes nodaļas atklāšanas pasākumā).

Pakalpojumi, ko sniedz bibliotēkas Novadpētniecības nodaļa:

1. Gida pakalpojums (ekskursijas Novadpētniecības ekspozīcijā/ekskursijas pa Aknīsti) – bezmaksas/maksas pakalpojums

2025.gadā tika novadītas 10 ekskursijas (t.sk. atsevišķas bezmaksas ekskursijas bibliotēkas Novadpētniecības ekspozīcijā).

92.att. L. Jaujeniece ar ekskursantiem Aknīstē, Augšzemes ielā.
Foto – nezināms.

2. Konsultācijas – bezmaksas pakalpojums.

2025.gadā tika sniegtas 16 konsultācijas par dažādiem ar novadpētniecību saistītiem jautājumiem (Aknīstes pilsētas vēsture, Silaraupu dzimta, par Aknīstes ebreju dzimtām, par Valdemāru Ancīti, deportāciju vēsturi, Vanaga viesnīcu un viesnīcu “Austrija”, Gārsenes-Aknīstes kooperatīvu u.c.)

Novadpētniecības krājums

Bibliotēkas novadpētniecības krājumu papildina ar Aknīstes pilsētas (t.sk. Aknīstes, Gārsenes, Asares pagasta) un tuvākās apkārtnes vēsturi raksturojošiem priekšmetiem, ņemot vērā vispārēju zinātnisku, kultūrvēsturisku vai māksliniecisku priekšmeta vērtību.

Bibliotēkas novadpētniecības krājuma struktūra:

1. Pamatkrājums (Bibliotēkas šifrs AKM) - priekšmeti, kuriem saskaņā ar Bibliotēkas novadpētniecības profilu un Krājuma komisijas lēmumu ir kultūrvēsturiska, mākslinieciska, memoriāla vai zinātniska vērtība.
2. Palīgkrājums (Bibliotēkas šifrs AKMp) - priekšmeti:
 - kuriem AKM ir analogi attiecīgā priekšmeta eksemplāri;
 - slikti saglabājušies priekšmeti, kurus pēc restaurēšanas varētu iekļaut AKM;
 - pietiekami neizpētīti priekšmeti, kurus pēc to izpētes varētu iekļaut AKM;
 - priekšmeti ar zemāku māksliniecisko, zinātnisko, kultūrvēsturisko vērtību nekā AKM iekļautajiem priekšmetiem;
 - zinātniskām, kultūrizglītojošām, ekspozīcijas vajadzībām izgatavoti materiāli;
 - priekšmeti no nenoturīgiem un nepārbaudītiem materiāliem.

Krājuma papildināšanas veidi un avoti

- Krājuma papildināšanas veidi: dāvinājumi, novēlējumi, ekspedīcijas, arheoloģiskie izrakumi, pieņemšana no citas iestādes, vākšana (mērķtiecīga kultūrvēsturiski nozīmīgu norišu fotografēšana; presē publicētās informācijas vākšana krājuma tēmu kontekstā).
- Krājuma papildināšanas avoti: Aknīstes pilsētas, Aknīstes, Asares, Gārsenes pagasta iedzīvotāji, citi Latvijas iedzīvotāji un citu valstu iedzīvotāji.

Sadarbība novadpētniecības jomā

Novadpētniecības jomā sadarbība notiek:

- Ar aknīstiešiem (gan vietējiem, gan bijušajiem) – tiek ievākti atmiņu stāstījumi, saņemti priekšmetu dāvinājumi.

- Ar novadpētniekiem (Edīti Puleri – par Asares pagasta vēsturi, Ausmu Bērziņu – par Gārsenes pagasta/Aknīstes vēsturi, Albertu Kreņevski – par Gārsenes/Aknīstes vēsturi.
- Ar grāmatu sastādītāju Agnesi Neiju grāmatas “Sprostōks ēdīns, styprōki ļauds” (2025) satura radīšanā;
- Ar vēsturnieku Haraldu Bruņinieku valsts pasūtīta pētījuma sakarā par ebreju jautājumu Latvijā (materiālu, kas saistīti ar Aknīstes ebrejiem, sagatavošana);
- Ar Jēkabpils novada Tūrisma informācijas centru (Aknīstes tūrisma bukleta sagatavošanā);
- Ar biedrību “Sēlijas laivas” pasākumu cikla “Jānim Ķipānam – 80” sagatavošanā (raidierakstu sagatavošanā, kopēju pasākumu veidošanā);
- Ar Aknīstes luterāņu draudzi – sadarbība gan Baznīcu nakts norisē, gan ekskursiju uzņemšanā.

93.att. Aknīstes ev. lut. baznīca vienmēr ir atvērta ekskursantiem. Foto – A.Volante.

Jauninājumi novadpētniecības darbā

Turpinot jau iesākto pamatdarbu, 2025.gadā tika turpināti izpildīt 2024.gadā ieviestie jauninājumi:

- vietējo mākslinieku izstādīto darbu bibliotēkas izstāžu telpā pārfotografēšana un iegūtās informācijas apkopošana. Iegūtais materiāls glabājas zinātniskā arhīva mapēs.
- Tika pārorganizēts manuālais katalogs. Turpmāk vairs netiek drukātas priekšmetu apraksta kartītes, bet ir iekārtots Kolekciju un Topogrāfijas žurnāls, kurā uz A4 abpusēji apdrukātām lapām tiek drukāta identiska informācija kāda bija priekšmetu apraksta kartītēs. Iemesls izmaiņām – žurnāli ir ērtāki lietošanā, kolekcijas saturs ir pārskatāmāks, priekšmeta informācijas rakstīšanai nav ierobežots laukums.

Valdemāra Ancīša Aknīstes bibliotēkas novadpētniecības krājuma uzskaitē

Bibliotēkas novadpētniecības krājuma uzskaites dokumentācija sastāv no:

- Bibliotēkas novadpētniecības krājuma priekšmeta iegūšanas dokumentiem (dāvinājuma līgums un pieņemšanas akts);
- pamatkrājuma un palīgkrājuma inventāra grāmatām;
- aktiem par priekšmeta pieņemšanu uz laiku (deponēšanu) un aktiem par priekšmeta atdošanu;
- aktiem par bibliotēkas novadpētniecības krājuma priekšmetu izdošanu uz laiku (deponēšanu) un aktiem par priekšmetu saņemšanu atpakaļ;
- aktiem par Bibliotēkas novadpētniecības krājuma priekšmetu esības pārbaudi, vērtēšanu;
- aktiem par priekšmetiem, kas izņemti no Bibliotēkas novadpētniecības krājuma.

Bibliotēkas novadpētniecības krājuma priekšmetu pieņemšanas kārtība

1. Priekšmeta iegūšanas dokumentu - dāvinājuma līguma (izņemot gadījumus, kad līguma noslēgšana nav iespējama un priekšmets tiek pieņemts, pamatojoties uz Krājuma komisijas lēmumu) un pieņemšanas akta noformēšana:

- 1.1. pieņemšanas aktā norāda akta numuru, pieņemšanas datumu, priekšmeta īpašnieka vārdu, uzvārdu, ieraksta kārtas numuru, priekšmeta nosaukumu, autoru un īsu aprakstu, priekšmetu skaitu, saglabātības pakāpi, uzskaites apzīmējumu (inventāra numurs), piezīmes, īpaši noteikumi priekšmeta izmantošanā;
- 1.2. ja priekšmets tiek pieņemts pamatojoties uz Krājuma komisijas lēmumu, aktā norāda Krājuma komisijas sēdes protokola Nr. un datumu, priekšmeta nosaukumu, autoru un īsu aprakstu, priekšmetu skaitu, saglabātības pakāpi, cenu (pirktajiem priekšmetiem), uzskaites apzīmējumu (inventāra numurs), piezīmes, īpaši noteikumi priekšmeta izmantošanā;
- 1.3. līgumu un aktu sastāda 3 eksemplāros, no kuriem viens glabājas Bibliotēkā, otrs – priekšmeta dāvinātājam, trešais – nodošanai glabāšanā Latvijas Valsts arhīvā. Aktā jābūt norādei par priekšmeta pāriešanu Bibliotēkas īpašumā. Aktu paraksta gan Bibliotēkas vadītājs, gan priekšmeta dāvinātājs.
- 1.4. gadījumos, kad Bibliotēka īpašumā pieņem liela apjoma dāvinājumu (vismaz 100 vienību) – var sastādīt sākotnējo aktu, kurā netiek dots katra priekšmeta apraksts, bet tiek raksturots dāvinājums kopumā, norādot vienību skaitu.
2. Bibliotēkas novadpētniecības krājuma priekšmetu reģistrē atbilstošā krājuma inventāra grāmatā, priekšmetam piešķirot savu unikālu uzskaites apzīmējumu, kas sastāv no divām daļām:
 1. daļa – Bibliotēkas šifrs. Bibliotēkas šifrs pamatkrājumam ir AKM un palīgkrājumam - AKMp.
 2. daļa – priekšmeta inventāra numurs. Ieraksta kārtas numurs inventāra grāmatā. Abas daļas viena no otras atdalāmas ar atstarpi.
3. Pamatkrājuma un palīgkrājuma inventāra grāmatā jānorāda:
 - 3.1. uzskaites apzīmējums;
 - 3.2. pieņemšanas akta numurs, datums un priekšmeta avots;
 - 3.3. nosaukums un īss apraksts, priekšmeta vai kolekcijas izcelšanās, vēsture, leģenda (ja tāda ir);
 - 3.4. priekšmetu skaits un eksemplāru skaits;
 - 3.5. materiāls, tehnika;
 - 3.6. izmēri centimetros (ļoti mazi priekšmeti milimetros) - taisnstūra priekšmetiem mēra garumu un platumu; apaļiem un elipsveidīgiem priekšmetiem mēra garāko diametru; trīsdimensiju apjoma priekšmetiem mēra augstumu, platumu, garumu; neregulāras formas priekšmetiem jāuzrāda lielākais augstums, platums vai diametrs; statujas augstumu norāda kopā ar pamatni, ja tie veido vienu veselumu; apģērbiem norāda plecu un jostas platumu, apģērba kopējo garumu;
 - 3.7. saglabātības pakāpe (atbilstoši pieņemšanas aktam);
 - 3.8. vērtība vai cena (iepirktajiem priekšmetiem);
 - 3.9. kolekcija, kurā priekšmets ieskaitīts;
 - 3.10. topogrāfija, kur priekšmets novietots;
 - 3.11. piezīmes (norāda ziņas par priekšmeta restaurāciju, konservāciju vai izņemšanu no pamatkrājuma vai palīgkrājuma).
4. Pamatkrājuma un Palīgkrājuma uzskaitē (inventāra grāmatas) tiek veikta elektroniski. Izdrukas veicamas reizi mēnesī ar attiecīgā perioda ierakstiem un glabājas mapēs. Gada beigās izdrukas cauršuj un apstiprina ar Bibliotēkas vadītāja parakstu.
5. Katrs Bibliotēkas novadpētniecības krājuma priekšmets tiek iekļauts tematiski atbilstošajā kolekcijā, piešķirot kolekcijas numuru.
 - 5.1. Kolekcijas numurs sastāv no 2 daļām:
 1. daļā - ir norāde par piederību kolekcijai;
 2. daļā (ap apakšciparu – *ja attiecas*) norāde par sīkāku kolekcijas sadalījumu.
 - 5.2. Kolekcijas numurs tiek rakstīts ar parasto zīmuli:
 - uz/pie krājuma priekšmeta aiz uzskaites apzīmējuma;
 - pieņemšanas aktā – sadaļā „Uzskaites apzīmējums”;
 - AKM vai AKMp inventāra grāmatā – sadaļā „Kolekcija”;
 - priekšmeta apraksta kartītē (kolekciju žurnālā) aiz uzskaites apzīmējuma;
 - nepieciešamības gadījumā – uz krājuma priekšmeta iepakojuma (mapes, kastes, aploksnes u.c.).

6. Pēc priekšmetu pieņemšanas dokumentu noformēšanas, priekšmeta reģistrācijas un iekļaušanas kolekcijā, tiek veidots priekšmeta apraksts Kolekciju žurnālā vai Topogrāfijas žurnālā.
- 6.1. Priekšmeta aprakstā jābūt norādītam:
 - 6.1.1. priekšmeta uzskaites apzīmējumam;
 - 6.1.2. kolekcijas numuram;
 - 6.1.3. pieņemšanas akta numuram, datumam, priekšmeta avotam;
 - 6.1.4. priekšmeta nosaukumam un datējumam;
 - 6.1.5. topogrāfijai;
 - 6.1.6. oriģināls vai kopija;
 - 6.1.7. vai priekšmets ir autortiesību objekts;
 - 6.1.8. priekšmeta izmēriem vai svaram;
 - 6.1.9. priekšmeta aprakstam un vēsturei;
 - 6.1.10. izgatavošanas tehnikai un materiālam;
 - 6.1.11. priekšmeta saglabātības pakāpei.
7. Bibliotēkas novadpētniecības krājuma priekšmetam pēc tā pieņemšanas tiek veikta pirmapstrāde (tīrīšana, mazgāšana, atputekļošana) un dezinfekcija. Tad priekšmets tiek iepakots (mapēs, kastēs u.t.t.) un novietots krājuma telpā.
8. Bibliotēkas novadpētniecības krājuma zinātniskā izpēte (detalizēta apraksta veidošana un vizuāla fiksācija) tiek veikta pamatojoties uz priekšmetu uzskaites dokumentāciju. Ja priekšmeta zinātniskā izpēte tiek veikta vienlaicīgi ar priekšmeta pieņemšanas dokumentu noformēšanu, tad šī informācija tiek fiksēta inventāra grāmatā sadaļā "Priekšmeta apraksts". Informācija, kas iegūta veicot priekšmetu zinātnisko izpēti pēc priekšmeta pieņemšanas krājumā, tiek atspoguļota priekšmetu aprakstā (Kolekciju vai Topogrāfijas žurnālā).
9. Bibliotēkas novadpētniecības krājuma priekšmetu signēšana:
 - 9.1. Pēc priekšmeta pieņemšanas krājumā to signē - uz priekšmeta uzraksta uzskaites apzīmējumu (Bibliotēkas šifru, inventāra numuru).
 - 9.2. Signēšanai drīkst izmantot tikai tādus materiālus, kas nebojā priekšmetu. Aizliegts signēšanai izmantot ķīmisko zīmuli, zīmogkrāsu, neatbilstošu tinti, kā arī nepārbaudītas krāsas un lakas. Signatūras piestiprināšanai nedrīkst izmantot naglas, metāla piespraudes, līmi un līdzīgus materiālus, kas var radīt priekšmeta mehānisku bojājumu.
 - 9.3. Uzskaites apzīmējumam uz priekšmeta jābūt skaidri salasāmam un novietotam tā, lai uzskaites apzīmējums priekšmeta eksponēšanas laikā nebūtu redzams apmeklētājiem. Uzskaites apzīmējums nedrīkst aizsegēt vai bojāt jebkura veida informāciju par priekšmetu.
 - 9.4. Ja uz priekšmeta pamatnes ir firmas vai autora zīmes, kā arī agrākie inventāra numuri, tos nedrīkst aizklāt ar jaunajiem uzskaites apzīmējumiem. Agrākos inventāra numurus uz priekšmeta aizliegts iznīcināt.
- 9.4.1. Uzskaites apzīmējumu raksta:
 - 9.4.1.1. rakstiskiem materiāliem (rok raksti, publikācijas, dokumenti, pētījumi, u.tml.) lapas otrā pusē, kreisajā apakšējā stūrī. Ja krājuma materiāls sastāv no vairākām atsevišķām lapām, uzskaites apzīmējums rakstāms uz katras no tām;
 - 9.4.1.2. grāmatām 2.vāka iekšpusē, kreisajā apakšējā stūrī;
 - 9.4.1.3. fotogrāfijām aizmugurē, kreisajā apakšējā stūrī;
 - 9.4.1.4. fotonegatīviem uz negatīva perfomaliņas emulsijas;
 - 9.4.1.5. tekstilijām uzskaites apzīmējumi rakstāmi uz balta kokvilnas auduma etiķetes, ko piešuj attiecīgajam priekšmetam uz kreisās puses;
 - 9.4.1.6. gleznām uzskaites apzīmējums rakstāms ar parasto zīmuli tās aizmugurē, kreisajā apakšējā stūrī;
 - 9.4.1.7. ja priekšmets ir ievietots ietvarā, signējams arī ietvars, ja tas nav uzskaitīts atsevišķi;
 - 9.4.1.8. neliela izmēra priekšmetiem (piem. arheoloģiskie priekšmeti, monētas, nozīmes) vai priekšmetiem, uz kuriem uzskaites apzīmējumi nav vēlami to saglabātības dēļ, uzskaites apzīmējumus raksta uz etiķetēm, kuras piesien priekšmetam vai ievieto aploksnē kopā ar attiecīgo priekšmetu.

2025.gadā bibliotēkas novadpētniecības materiālu krājums ir sistematizēts 24 kolekcijās. Katram kolekcijā iekļautajam priekšmetam ir veikts apraksts, signēšana un fotofiksāža vai skenēšana (atkarībā no materiāla veida). Priekšmeti ir iepakoti un novietoti glabāšanai vai eksponēti kādā no notiekošajām izstādēm. Priekšmeti izvietoti atbilstoši krājuma topogrāfijai.

Krājuma topogrāfija precīzi norāda kāda tipa priekšmeti tiek vākti bibliotēkas novadpētniecības krājumā: fotogrāfijas, grāmatas, dokumenti, banistika (karogi, vimpeļi), periodika, iespieddarbi, lietiskie priekšmeti, rakstiskie priekšmeti, mākslas darbi, kartes, keramika, telpu aprīkojums, faleristika (ordeni, medaļas nozīmītes), tekstilijas, numismātika un arheoloģiskie priekšmeti.

Ērtai krājuma materiālu apskatei un atlasei ir izveidots bibliotēkas iekšējais digitālais katalogs, kurā priekšmeti skatāmi gan pēc piederības kolekcijai, gan pēc priekšmeta tipa.

Digitālais katalogs atvieglo darbu gan krājuma priekšmetu meklēšanā, gan konsultāciju sniegšanā – šī ir iespēja darbā neizmantojot priekšmeta oriģinālu, bet iegūt priekšmeta informāciju izmantojot datoru. Priekšmeta oriģināla izmantošana notiek tikai eksponējot to pamatekspozīcijā vai tematiskajās izstādēs, vai īpašos gadījumos, kad digitālais attēls nenodrošina to izpratni, ko sniedz oriģināla apskate.

Bibliotēkas iekšējais digitālais katalogs tiek glabāts vairākos datu nesējos, paralēli tam tas glabājas arī pašvaldības nodrošinātajā OneDrive datu mākonī.

Novadpētniecības darba problēmas un to risinājumi

Jau 2024.gada atskaitē ir uzrakstīts gana emocionāls izvērtējums par bibliotēkas darbu novadpētniecībā un VPVKAC darbinieka aizvietošanas faktu, kas krietni ietekmē gan tiešo darbu vēstures izpētē un apkopošanā, gan ekskursiju vadīšanā (jo VPVKAC aizvietošanas laiks ir aktīvākais tūrisma sezonas laiks). Protams, laiks dziedē visas nevarēšanas, māca pielāgoties apstākļiem un iemāca sākt pieņemt daudzas lietas par normālām kaut tās tādas varbūt nemaz nav.

Tomēr fakts, ka aizvietošanas laikā (kas nozīmē fiziski pamest savu darba vietu un doties strādāt pavisam citā adresē) arī 2025.gadā mazāk laika tika veltīts savam tiešajam darbam novadpētniecībā, ir nenoliedzams un palicis nemainīgs.

Ko darīt? – droši vien vispareizākais ir vienkārši darīt tik, cik var izdarīt un nepārdzīvot par to, ka jādara pilnīgi pavisam kas cits nekā novadpētniecībā būtu jādara. Jāpārliecina sevi, ka kasiera funkciju veikšana pieņemot nodokļu maksājumus vai dzīvokļu īres maksājumus, ka tirdzniecības atļauju sagatavošana mājražotājiem un rūpniecības preču tirgotājiem, iesniegumu apstrāde un rēķinu ievietošana dokumentu vadības sistēmā Namejs un daudz kas cits, arī ir labs darbs cilvēces labā un dod pienesumu gaišākai sabiedrībai. Kad ar šo sevis pārliecināšanu būs tikts galā, tad nebūs nekādas kurnēšanas, ka darbs novadpētniecībā bremzē. Un pāri visam, ir rakstiski jāpiefiksē šis fakts – šāds darba modelis, jo tā jau arī ir novadpētniecība. Ar sekām.

Galvenie secinājumi pārskata periodā, nākotnes prognozes, vajadzības

Sekmīgākai novadpētniecības darba attīstībai būtu nepieciešams iegūt papildus TIKAI novadpētniecības PRIEKŠMETU glabāšanai atbilstošas telpas, jo patlaban netiek attīstīta telpisko priekšmetu vākšana, bet visa uzmanība ir veltīta priekšmetu grupai (fotogrāfijas, dokumenti, grāmatas), kurai šobrīd ir gan vieta, gan apstākļi tās sekmīgai un drošai glabāšanai (labas telpas ar piemērotu mikroklimatu un atbilstošu drošību).

9. Projekti

Pārskata periodā bibliotēka bija sadarbības partneris biedrības “Sēlijas laivas” iniciētajā projektā, kas godināja ilggadējo Aknīstes vidusskolas skolotāju, skolas direktoru, Aknīstes patriotu Jāni Ķipānu. Šī

projekta laikā tika rīkots pasākumu cikls, kuru norisi finansiāli atbalstīja Zemkopības ministrija un Lauku atbalsta dienests biedrības “Vidusdaugavas NVO centrs” struktūrvienības “Lauku attīstības partnerība “Vidusdaugava”” ELFLA intervences "Darbību īstenošana saskaņā ar sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģiju, tostarp sadarbības aktivitātes un to sagatavošana" (LA19) aktivitātē "Kopienas spēcinošas un vietas attīstību sekmējošas iniciatīvas" konkursa R4 “Aktīvās kopienas” projekta “Aknīstieši. Iepriecinoša neapstādināmība” ietvaros.

10.Publicitāte

Bibliotēkas tēla veidošana, publicitāte, sabiedrības informēšana par bibliotēkas funkcijām, pakalpojumiem

Informācija par plānotajiem pasākumiem tiek nodota apmeklētājiem vairākos veidos:

- personiski uzrunājot bibliotēkas apmeklējuma laikā, piezvanot, nosūtot ziņu WhatsApp un e-pastā;
- e-vidē: tīmekļa vietnēs, sociālajos tīklos;
 - vietējā presē, informācijas stendos, bukletos u.c. Informācija tiek regulāri papildināta un atjaunota arī uz Bibliotēkas informācijas stenda, un no aptaujātajiem lietotājiem, 40,8% atzīmēja, ka iegūst informāciju tieši no afišām, un 50,7% - mutiski no bibliotēkas darbiniecēm. Pasākumu afišas un cita aktuālā informācija tiek parādīta arī uz lielformāta ekrāna pie Aknīstes pilsētas pārvaldes ēkas. Sadarbībā ar Jēkabpils novada Kultūras pārvaldi, informācija par nozīmīgiem pasākumiem un izstādēm tiek publicēta Jēkabpils Novada Vēstīs un Kultūras pārvaldes tīmekļa vietnē.

Par spīti tehnoloģiju plašajai izplatībai, joprojām visefektīvākais saziņas veids ir apmeklētāju uzaicināšana, sazinoties personiski. Arī Facebook vietnē ievietotā informācija izplatās ātri un efektīvi, tomēr milzīgajā informācijas apjomā tā bieži paslīd garām nepamanīta vai tiek aizmirsta.

Bibliotēkas informācija tīmeklī

Kā vienai no Jēkabpils novada Galvenās bibliotēkas struktūrvienībām, Aknīstes bibliotēkai ir iespēja publicēt informāciju par aktuālajām norisēm Jēkabpils novada Galvenās bibliotēkas tīmekļa vietnē www.jgb.lv. Šeit publicēta gan pamatinformācija par bibliotēku, gan regulāri tiek papildināta informācija par pasākumiem un izstādēm. Tīmekļa vietnes apmeklētājiem ir iespēja redzēt pasākumus un izstādes, kas notiek visās novada bibliotēkās. Informācija tiek regulāri aktualizēta arī Aknīstes bibliotēkas tīmekļa vietnē www.agnistesbiblioteka.lv. No aptaujātajiem bibliotēkas pakalpojumu lietotājiem, 15,5% atzīmēja, ka iegūst informāciju par aktualitātēm Aknīstes bibliotēkas tīmekļa vietnē savukārt Jēkabpils novada Galvenās bibliotēkas tīmekļa vietni izmanto 1,4% no aptaujātajiem lietotājiem. Tiek izmantoti sociālie tīkli Facebook un Instagram. Saskaņā ar veiktās aptaujas datiem, 77,5% respondentu izmanto sociālos tīklus kā galveno informācijas iegūšanas avotu par aktualitātēm bibliotēkā.

Tabula 15 Sociālo tīklu saturvienību skaits

	Saturvienību skaits 2024	Saturvienību skaits 2025
Facebook	151	157
Instagram	58	80

Bibliotēkai ir profils Facebook vietnē, kurā 2025.gadā publicēti 157 ieraksti, gada nogalē sekotāju skaits bija 1100, kā arī konts Instagram vietnē, kurā tika publicēti 80 ieraksti, kontam ir 127 sekotāji.

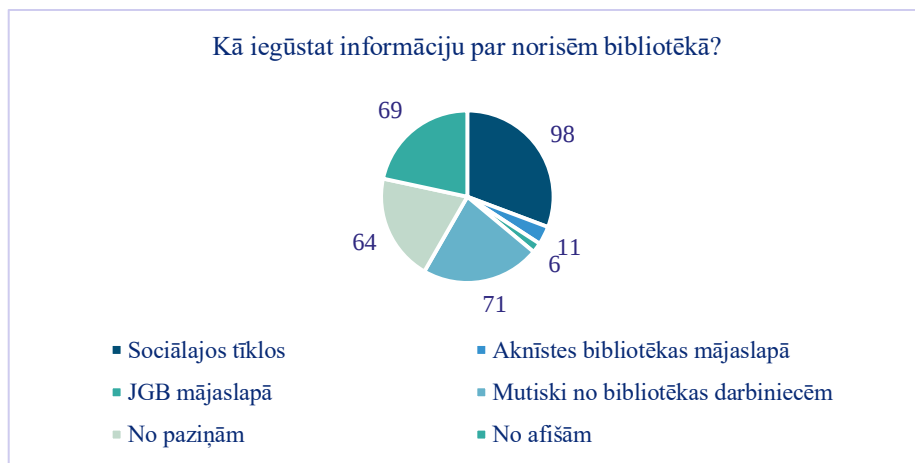
Tabula 16 Veiksmīgākie bibliotēku popularizējošie pasākumi

	2023	2024	2025
Pasākumi			
pieaugušajiem	10	15	10
bērniem	30	39	39
Izstādes			
bibliotēkas krājuma	53	61	50
radošo darbu	12	13	10
novadpētniecības materiālu	12	14	15

Ar publicitātes darbu saistītās problēmas un to risinājumi

94.att. apkopotas aptaujas anketā sniegtās atbildes par informācijas iegūšanu. Visvairāk respondentu (98 atbildes) informāciju par bibliotēkas norisēm iegūst sociālajos tīklos. Tas norāda uz sociālo mediju būtisko lomu bibliotēkas pasākumu popularizēšanā. Otra populārākā metode ir sazināšanās mutiski ar bibliotēkas darbiniekiem (71 atbilde). Tas liecina par personīgā kontakta svarīgumu informācijas saņemšanā. Gandrīz tikpat daudz respondentu (69 atbildes) iegūst informāciju no afišām. Ievērojams skaits respondentu (64) informāciju iegūst no paziņām. Salīdzinoši mazāk respondentu (11 atbildes) izmanto Aknīstes bibliotēkas mājaslapu, un vismazāk (6 atbildes) – JGB mājaslapu. Tas varētu liecināt par to, ka iedzīvotājiem nav pietiekoši daudz informācijas par šo mājaslapu pieejamību. Kopumā var secināt, ka sociālie tīkli un tiešā komunikācija ar bibliotēkas darbiniekiem ir galvenie informācijas avoti par bibliotēkas pasākumiem šajā respondentu grupā.

Nepieciešams biežāk sagatavot un iesniegt informāciju Jēkabpils novada laikrakstam “Brīvā Daugava”.

94.att. Informācijas iegūšanas veidi

11.Sadarbības tīkla raksturojums

Šajā sadaļā aprakstītās aktivitātes atbilst ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķiem

Tā kā Aknīstes bibliotēka ir Jēkabpils Galvenās bibliotēkas struktūrvienība, visciešākā sadarbība dažādos jautājumos notiek ar Galveno bibliotēku, tiek saņemts atbalsts ikdienas darbā, notiek sadarbība dažādu jautājumu risināšanā. Galvenā bibliotēka ir galvenais padomdevējs, atbalsts un pamudinājums darīt vairāk un labāk. Lai veicinātu piederību novada bibliotēku saimei un paplašinātu redzesloku, regulāri tiek

rīkoti izglītojoši un informatīvi semināri, tikšanās ar sabiedrībā pazīstamiem cilvēkiem, pieredzes apmaiņas braucieni.

Citi sadarbības partneri un veiktās aktivitāte

- Aknīstes sieviešu vokālais ansamblis “Viotonika” – muzikāli dzejas pasākumi Aknīstes VSAC
- Gāršenes Tautas Nams un kultūras darba organizatore Aknīste Solvita Strika – muzikāls dzejas pasākums – Stelpes amatierteātris, Dzejas dienu pasākums “Zelta sietiņa spēles”, kino seansi bibliotēkā.
- Aktīvo senioru kopas “Čukurs” un “Stropā”. Seniori izmanto Bibliotēkas telpas, lai pulcētos un rīkoto pasākumus. Tie ir arī aktīvi mūsu rīkoto pasākumu apmeklētāji un čakli lasītāji.
- Biedrība “Sēlijas laivas” sadarbība novadpētniecības jomā, pasākums “Procesu neapstādināmības festivāls: Jānim Ķipānam – 80”.
- Aknīstes veselības un sociālās aprūpes centrs. Sadarbība izpaužas gan kā regulāra grāmatu piegāde senioriem, gan pasākumi.

Bibliotēkas sadarbības tīkls bērnu un jauniešu apkalpošanā, nozīmīgākie partneri, sadarbības vērtējums

Aknīstes PII “Bitīte”:

- agrīna iepazīšanās ar bibliotēku;
- iknedēļas lasīšanas stundas un digitālās prasmes nodarbības;
- tematiskie pasākumi.

Aknīstes vidusskola:

- bibliotēkārās stundas, informatīvas nodarbības, tematiskie pasākumi;
- izstāžu apmeklējumi;
- palīdzība pētniecības darbu izstrādē.

Jēkabpils Mākslas skolas Aknīstes filiāle

- audzēkņu radošo darbu izstādes;
- kombinētas nodarbības – dzejas lasīšana un zīmēšana;
- Mākslas skolas pedagogu atbalsts pasākumos – seju apgleznošana.

Jēkabpils BJC struktūrvienība Aknīstē

- interešu izglītības pulciņu audzēkņu izstādes bibliotēkā.

Sadarbība ar pašvaldību un pašvaldības institūcijām

Praktiskā ziņā Aknīstes pilsētas pārvalde ir Bibliotēkas atbalstītājs, iesaistoties gan finansiālu, gan saimniecisku jautājumu risināšanā.

Pārrobežu sadarbība, starptautiskā sadarbība pārskata periodā netika īstenota.

Bibliotēku interešu aizstāvības darbs

Tā kā bibliotēka ir Jēkabpils novada Galvenās bibliotēkas struktūrvienība, tad jebkurām darbībām bibliotēkas interešu aizstāvēšanā ir jābūt saskaņotām ar Jēkabpils novada Galvenās bibliotēkas stratēģiskajiem mērķiem un aktivitātēm.

PIELIKUMS

PROFESIONĀLĀ PILNVEIDE 2025.GADĀ

VELGA BUIKE

N.p.k.	Organizētājs	Pasākuma nosaukums, galvenās tēmas	Stundu skaits	Klātienē vai attālināti
1.	Latviešu valodas aģentūra	Aktuālās tendences jaunākajā latviešu literatūrā	12	Attālināti
2.	LNB Kompetenču attīstības centrs	Soli pa solim: darbs ar bērniem un jauniešiem bibliotēkā	10	Attālināti
3.	Jēkabpils Galvenā bibliotēka	-Bibliotēku nedēļas sanāksme, tikšanās ar grāmatu apgādu "Jumava" -Profesionālās pilnveides brauciens uz Ikšķiles pilsētas bibliotēku, Kultūras mantojuma centru "Tīnūžu muiža"	13	Klātienē

LĪGA JAUVENIECE

N.p.k.	Organizētājs	Pasākuma nosaukums, galvenās tēmas	Stundu skaits	Klātienē vai attālināti
1.	JGB	Atskats uz 2024.gada pārskatiem	4	Klātienē
2.	JGB	Bibliotēku nedēļas sanāksme, tikšanās ar apgādu "Jumava"	4	Klātienē
3.	Latvijas Etnogrāfiskais Brīvdabas muzejs	Latvijas Etnogrāfiskā Brīvdabas muzeja Starptautiska gadskārtējā konference 4.februārī (par Sēlijas tautas celtniecības piemēriem – J.Z.Jātnieks; Sēlijas katoļu dievnamos esošajiem liturģiskajiem tērpiem – A.Jansone; Sēlijas amatniecības paraugiem – G.Skagale u.c.)	4	Attālināti

INGA ELKSNE

N.p.k.	Organizētājs	Pasākuma nosaukums, galvenās tēmas	Stundu skaits	Klātienē vai attālināti
1.	Latgales mācību centrs	Speciālās zināšanas bērnu tiesību aizsardzības jomā	8	Attālināti
2.	Valsts administrācijas skola	Personāla vadības pamati	6	Attālināti

3.	LNB Bibliotēku attīstības centrs	Latvijas skolu un bērnu bibliotekāru 2.lasītpatikas forums	6	Klātienē
4.	LNB Bibliotēku attīstības centrs	Integrating Artificial Intelligence in Library-Based Media Literacy	13	Klātienē
5.	Latvijas Pašvaldību mācību centrs	Audzinašanas darba pamatprincipi mūsdienu pedagoģiskajā procesā	6	Attālināti
6.	LNB Kompetenču attīstības centrs	Bibliotēkas statistikas datu vizualizācija	6	Klātienē
7.	Jēkabpils Tehnoloģiju tehnikums	Sociālo tīklu uzturēšana un informācijas sagatavošana	6	Klātienē
8.	Latviešu valodas aģentūra	Aktuālas tendences jaunākajā latviešu literatūrā	12	Attālināti
9.	Jēkabpils Galvenā bibliotēka	-Aktualitātes bibliotekārajā darbā, akreditācija. -Atskats uz 2024.gada pārskatiem. -Bibliotēku nedēļas sanāksme, tikšanās ar grāmatu apgādu "Jumava" -Profesionālās pilnveides brauciens uz Ikšķiles pilsētas bibliotēku, Kultūras mantojuma centru "Tīnūžu muiža"	19,5	Klātienē Attālināti
10.	LBB Sēlijas nodaļa	Sēlijas bibliotekāru rudens konference "Aktuālais Sēlijas bibliotēkās"		Klātienē
11.	LNB Kompetenču attīstības centrs	Pedagogu informācijas prasmju un digitālo prasmju pilnveide	8	Attālināti

Gada pārskats sagatavots 2025.gada janvārī

Informāciju sagatavoja: Inga Elksne, Velga Buiķe, Līga Jaujeniece